

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού

Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι

β΄ τεύχος

1ος τόμος

Ενότητες 7η, 8η, 9η

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:**

**«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
*Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου***

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας**

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου**

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Άννα Ιορδανίδου,

*Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του
Πανεπιστημίου Πατρών*

Αναστασία Αναστασοπούλου,

Εκπ/κός

Ιωάννης Γαλανόπουλος, *Εκπ/κός*

Ιωάννης Δρυς, *Εκπ/κός*

Άννα Κόττα, *Εκπ/κός*

Πέτρος Χαλικιάς, *Εκπ/κός*

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Αθανάσιος Τριλιανός,

Καθηγητής του Πανεπ. Αθηνών

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σχολ. σύμβ.*

Ιωάννης Ντελής-Σμυρίλιος, *Εκπ/κός*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Γιώργος Πισκοπάνης,

Σκιτσογράφος-Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους,

Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Πηνελόπη Παπαϊωάννου, Φιλόλογ.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Στέφανος Δασκαλάκης,
Εικαστικός καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας
Αποφ. 16158/6-11-06 και
75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Αναστασία Αναστασοπούλου
Ιωάννης Γαλανόπουλος
Ιωάννης Δρυς Άννα Ιορδανίδου
Άννα Κόττα Πέτρος Χαλκιάς**

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού

**Της γλώσσας ρόδι
και ροδάνι**

**β΄ τεύχος
1ος τόμος
Ενότητες 7η, 8η, 9η**

Ενότητα 7

πίνακας του Γιώργου Ιακωβίδη

- Αφηγούμαστε πώς περάσαμε σε μια συναυλία
- Περιγράφουμε μουσικά όργανα και πώς κατασκευάζονται
- Απαγγέλλουμε και τραγουδάμε στίχους
- Περιγράφουμε έργα τέχνης
- Αναγνωρίζουμε τα μεταβατικά και τα αμετάβατα ρήματα
- Ξεχωρίζουμε το αντικείμενο από το κατηγορούμενο

Εγώ σε συναυλία;

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΜΑΡΤΙΟΥ
ώρα 21.30 στο Σπίτι των
Νέων με το συγκρότημα
«ΠΑΓΟΒΟΥΝΑ»

Η συναυλία αρχίζει

Οι μουσικοί του συγκροτήματος «Παγόβουνα» ήρθαν σήμερα το απόγευμα να εγκαταστήσουν τα μηχανήματα τους. Κάνανε μερικές δοκιμές, κι έδωσαν μάλιστα και μια μικρή συναυλία μόνο για μας. Α! Ήταν φανταστικά, καταπληκτικά! Και είμαι σίγουρος πως θα 'ναι ακόμα καλύτερα σε λίγο που θ' αρχίσει η κανονική συναυλία.

Λοιπόν, πρέπει να πάω στο πόστο μου. Έχω αναλάβει την κονσόλα μαζί με ένα φίλο του

Τυφλοπόντικα, που είναι ειδικός σε αυτό το μηχάνημα. Εμείς οι δυο θα ρυθμίζουμε τον ήχο και τους φωτισμούς σ' όλη τη διάρκεια της συναυλίας. Εγώ έχω αγωνία γιατί δεν ξέρω πολλά πράγματα, αλλά ο Ιβ φαίνεται πολύ έμπειρος.

Οπ! Καταφθάνουν οι πρώτοι θεατές. Ανοίγουμε το μαγνητόφωνο, για να υπάρχει μουσική ως την ώρα της συναυλίας. Από το παρατηρητήριο μου κοιτάζω την αίθουσα, που σιγά σιγά γεμίζει. Ο Σπόρος, που είναι στα εισιτήρια μαζί με την Αννί και τους γονείς του Σουφλέ, έρχεται να μου δώσει αναφορά:

- Έχουμε κόψει πενήντα!**
- Μόνο;**
- Γιατί; Λίγα είναι; Ακόμα θέλουμε μισή ώρα για ν' αρχίσουμε. Μη**

**φοβάσαι, σε λίγο δε θα πέφτει
καρφίτσα στην αίθουσα.**

**Η αίθουσα όλο και γεμίζει. Σε ένα
τέταρτο αρχίζουμε. Φτάνουν ο
Κλοντ, ο Φανφάν, ο Μισέλ, ο Πατρίκ
και ο Τζιντζίν. Τους κοιτάζω έναν
έναν και τους χαμογελάω. Ο
Σπόρος έρχεται να μας ενημερώσει.
– Τριακόσιοι! μου φωνάζει
χαμογελώντας.**

**Από κει και πέρα δεν ξαναέμαθα
άλλον αριθμό εισιτηρίων. Πρέπει να
περιμένω ως το τέλος για να μάθω
πόσοι ακριβώς μπήκαν. Και πώς
αντέχουνε ως τότε;**

**Οι θεατές που μπαίνουν τώρα
είναι ελάχιστοι. Δεν υπάρχουν πια
θέσεις. Ο Ιβ μού εξήγησε για
τελευταία φορά τι πρέπει να κάνω.
Θ' ανάβω τους προβολείς. Πρέπει
να είμαι πολύ προσεκτικός. Ελπίζω
να μην τα κάνω θάλασσα.**

– Έτοιμος, μικρέ;

–... Ναι...

– Εμπρός! Πάμε!

Ο Ιβ κλείνει το μαγνητόφωνο. Με χέρια που τρέμουν, σβήνω τα φώτα της αίθουσας κι ανάβω τους δυο άσπρους προβολείς της σκηνης.

Ο Φανφάν, ο Μισέλ, ο Κλοντ και ο Πατρίκ βγαίνουν στη σκηνή και παίρνουν τις θέσεις τους. Περιμένω να χτυπήσει ο Κλοντ τα ντραμς για ν' ανάψω τους κόκκινους προβολείς.

Προσοχή... Φύγαμε! Τα ντραμς χτυπούν. Οι προβολείς ανάβουν. Ο Μισέλ πιάνει την κιθάρα του και οι χορδές κοντεύουν να σπάσουν. Ο Πατρίκ αρχίζει κι αυτός. Στις πρώτες σειρές αρχίζουν να χορεύουν. Ο Φανφάν κάνει ένα σόλο κιθάρα. Σ' αυτό το σημείο ανάβω τους πράσινους προβολείς. Οι κόκκινοι

σβήνουν. Ο Τζιντζίν μπαίνει στη σκηνή. Αρπάζει το μικρόφωνο.

Το κοινό χορεύει. Αναβοσβήνω τα φώτα στο ρυθμό της μουσικής.

Τα φώτα αναβοσβήνουν κάτω απ' τα δάχτυλα μου και δίνουν στο θέαμα μεγαλύτερη λάμψη, περισσότερη ομορφιά. Θα βάλω τα κλάματα απ' τη χαρά μου.

Η συναυλία κρατάει δυο ώρες περίπου. Στο τέλος, ο κόσμος ξαναβγάζει στη σκηνή τους μουσικούς τέσσερις φορές. Κάθε φορά, μέσα σε μια θύελλα από χειροκροτήματα και σφυρίγματα.

Η γιορτή έφτασε στο τέλος της κι η αίθουσα αρχίζει ν' αδειάζει σιγά σιγά. Ήμουν ενθουσιασμένος.

Φιλίπ Μπαρμπώ, *Ο τυφλοπόντικας*,
μετάφρ. Σ. Ζερβακάκη,
εκδ. Νεφέλη, Αθήνα, 1988

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια είναι τα ονόματα των μελών του συγκροτήματος;
- Τι έχει αναλάβει να κάνει ο αφηγητής της ιστορίας;
- Ποια είναι τα συναισθήματα του κατά τη διάρκεια της συναυλίας; Μπορείτε να φτιάξετε μια «σκαλίτσα» που να δείχνει πώς άλλαζαν στη διάρκεια της συναυλίας;

Αρχή

Τέλος

Όπως ξέρουμε, στη γλώσσα μας, αλλά και σε άλλες γλώσσες, το ρήμα είναι αυτό που παίζει τον πιο βασικό ρόλο μέσα σε μια πρόταση.

Σε όλες τις προτάσεις υπάρχει κάποιος ή κάτι που είτε ενεργεί, είτε παθαίνει κάτι, είτε είναι κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

Π.χ.

Η μητέρα μου μαγειρεύει υπέροχα φαγητά.

Ο σκύλος μου τραυματίστηκε σε ατύχημα.

Ο καιρός είναι βροχερός.

Η Δέσποινα κοιμήθηκε μέχρι το μεσημέρι.

Το υποκείμενο

Σε όλες τις προτάσεις που διαβάσατε έχουμε ρήματα που δίνουν την κύρια πληροφορία της πρότασης. Αν ρωτήσουμε ποιος ή ποιοι έκαναν ή έπαθαν ή είναι αυτό που λέει το ρήμα, τότε θα βρούμε το υποκείμενό του. Έτσι:

Ποιος μαγειρεύει; Η μητέρα μου

Τα υποκείμενα βρίσκονται όλα στην ονομαστική πτώση και είναι συνήθως ουσιαστικά ή οι αντωνυμίες α΄, β΄ και γ΄ προσώπου εγώ, εσύ, αυτός, εμείς, εσείς, αυτοί:

Εσύ είσαι ο αδερφός του Νικόλα;

Συνήθως αυτές τις αντωνυμίες δεν τις λέμε, αφού εννοούνται εύκολα:

Είμαστε πρωταθλητές. (Εμείς)

Το υποκείμενο μπορεί να είναι και μια ολόκληρη πρόταση που ξεκινάει με το να ή το ότι:

Πρόκειται να πάω διακοπές.

Φαίνεται ότι οι φίλοι μας

προτιμούν το ποδόσφαιρο.

Τα ρήματα πρόκειται, φαίνεται

λέγονται απρόσωπα.

2. Γράψτε τα ρήματα που είναι μαυρισμένα βάζοντας δίπλα τα υποκείμενα:

Τα ντραμς χτυπούν δαιμονισμένα.
Οι προβολείς ανάβουν. Ο Μισέλ πιάνει την κιθάρα του. Ο Πατρίκ αρχίζει κι αυτός. Ο Φανφάν μπαίνει στη μέση.

ρήμα	υποκείμενο
χτυπούν
ανάβουν
.....
.....
.....

Το αντικείμενο

Αντικείμενο είναι μια λέξη ή φράση που είναι πολύ στενά δεμένη με το ρήμα και τη βρίσκουμε όταν ρωτήσουμε «τι;» ή «ποιον;».

Το αντικείμενο μπορεί να είναι μια λέξη: Ο Μισέλ πιάνει την κιθάρα του.

ή μια ονομαστική φράση: Σβήνω τα φώτα της αίθουσας.

Το αντικείμενο μπορεί να είναι ουσιαστικό: Ο Ιβ κλείνει το μαγνητόφωνο.

ή αντωνυμία: Ο Ιβ μου εξήγησε...

Το αντικείμενο μπορεί να είναι πρόταση: Οι χορδές κοντεύουν να σπάσουν.

Τα ρήματα που έχουν αντικείμενο τα λέμε μεταβατικά, ενώ αυτά που δεν έχουν τα λέμε αμετάβατα. Δείτε μερικά παραδείγματα:

Αμετάβατα:

Τα ντραμς χτυπούν. Το κοινό χορεύει. Τα φώτα αναβοσβήνουν.

Μεταβατικά:

– με ένα αντικείμενο

Αναβοσβήνω τα φώτα στο ρυθμό της μουσικής.

– με δύο αντικείμενα

Ο Ιβ μου εξήγησε τι πρέπει να κάνω.

3. Βρείτε τα υποκείμενα και τα αντικείμενα των ρημάτων.

Προσέξτε: υπάρχουν και ρήματα που δεν έχουν αντικείμενο (αμετάβατα).

Ο Φανφάν κάνει ένα σόλο. Σ' αυτό το σημείο ανάβω τους πράσινους προβολείς. Οι κόκκινοι σβήνουν. Ο Τζιντζιν μπαίνει στη σκηνή. Αρπάζει το μικρόφωνο.

**υποκείμε-
να**

Ο Φανφάν

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ρήματα

κάνει

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

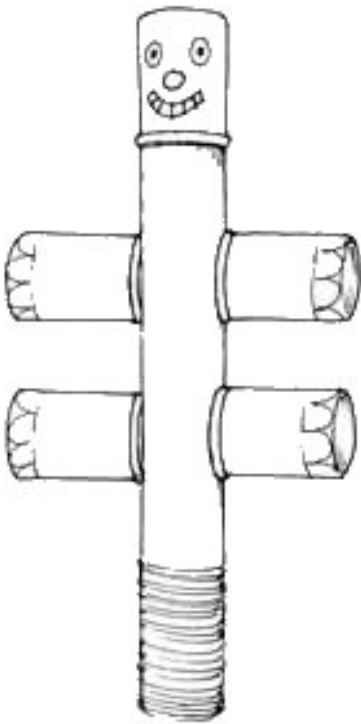
**αντικείμε-
να**

ένα σόλο

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Μουσικά όργανα

Κουδουνίστρα

Υλικά κατασκευής:

- ▲ 5 άδεια κουτιά από φωτογραφικό φιλμ
- ▲ ένα παλιό ξύλινο σκουπόξυλο
- ▲ 5 καρφάκια με κεφάλι σποράκια
- ▲ πετραδάκια, χάντρες
- ▲ σέγα
- ▲ σφυρί

Περιγραφή κατασκευής:

- ▲ Με τη σέγα κόβουμε ένα κομμάτι από σκουπόξυλο με μήκος 20–25 εκατοστά.

- ▲ Καρφώνουμε (στο κέντρο) τα καπάκια, το ένα στην κορυφή του ξύλου μας και τα άλλα αφήνοντας 2–3 εκατοστά κενό μεταξύ τους.
- ▲ Βάζουμε στα κουτιά σποράκια, χάντρες, πετραδάκια ή ό,τι άλλο κρίνουμε κατάλληλο, τα εφαρμόζουμε στα καπάκια και διακοσμούμε την κατασκευή μας.

Λίγα λόγια γι' αυτό:

Οι κουδουνίστρες είναι μικρά όργανα, πολύ γνωστά από την αρχαιότητα.

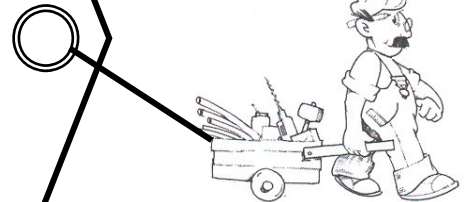
Τα χρησιμοποιούσαν κυρίως σε θρησκευτικές τελετές, αλλά και για να κοιμίζουν οι παραμάνες τα μωρά.

Κατασκευάζονται από μια μεγάλη ποικιλία υλικών και τα συναντάμε σε όλους τους πολιτισμούς.

Ποτηρόφωνο

Τι θα χρειαστούμε:

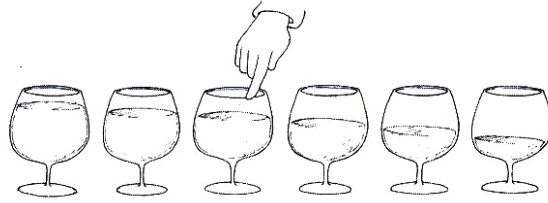
- 12 ίδια κρυστάλλινα ποτήρια για κρασί ή νερό ή κάποιο άλλο υγρό

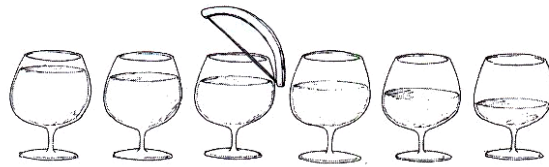
Περιγραφή κατασκευής

1. Βάζουμε στα ποτήρια υγρό γεμίζοντας σχεδόν ως πάνω το πρώτο, βάζοντας λιγότερο στο δεύτερο κ.ο.κ., ώσπου το τελευταίο ποτήρι να είναι σχεδόν άδειο.

2. Το όργανό μας παίζεται με δύο τρόπους: είτε τρίβοντας ένα βρεγμένο δάχτυλο (δείκτη ή μέσο) του δεξιού χεριού στο χείλος των ποτηριών, είτε με ένα δοξάρι με το οποίο τρίβουμε στο ίδιο σημείο τα ποτήρια.

Λίγα λόγια γι' αυτό:

Με τα μουσικά ποτήρια οργανώνονται μουσικές παραστάσεις στην Ευρώπη εδώ και 300 χρόνια. Μάλιστα, είχε εφευρεθεί και ένα όργανο που βασιζόταν σε αυτά από τον Βενιαμίν Φραγκλίνο,

το οποίο έγινε γνωστό ως «αρμόνικα γυαλιού». Μεταξύ εκείνων που έγραψαν μουσική για ποτήρια και έδωσαν συναυλίες με αυτά περιλαμβάνονται και μερικοί διάσημοι συνθέτες, όπως και ερασιτέχνες μουσικοί. Ο Μότσαρτ έδωσε την πρώτη του συναυλία με ποτήρια όταν ήταν 17 χρονών.

Π. Γ. Καμπύλης – Ι. Μ. Σπετσιώτης,
Το εργαστήριο της μουσικής, εκδ.
Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000

1. Στο σχολείο σας μπορείτε να διοργανώσετε μια έκθεση με μουσικά όργανα που θα έχετε φτιάξει εσείς! Δίπλα στο καθένα γράψτε τα υλικά που χρησιμοποιήσατε, τον τρόπο κατασκευής του και μερικά ιστορικά στοιχεία γι' αυτά, όπως στα κείμενα που σας δίνονται παραπάνω.

Μερικά ρήματα, όπως το *είμαι* και το *γίνομαι*, δεν παίρνουν αντικείμενο, αλλά μια άλλη λέξη που φανερώνει ότι το υποκείμενο έχει μια ιδιότητα ή ένα χαρακτηριστικό ή ότι βρίσκεται σε μια κατάσταση. Αυτή τη λέξη τη λέμε **κατηγορούμενο**. Όταν το κατηγορούμενο είναι επίθετο ή μετοχή, βρίσκεται στην ίδια πτώση, στο ίδιο γένος και στον ίδιο αριθμό με το υποκείμενο.

... ώσπου το τελευταίο ποτήρι να είναι σχεδόν άδειο.

... ένα όργανο το οποίο έγινε γνωστό ...

Τι είναι το ποτήρι; ⇨ άδειο

Τι έγινε το όργανο; ⇨ γνωστό

2. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και υπογραμμίστε τις λέξεις που μας λένε ποια ιδιότητα ή ποιο χαρακτηριστικό έχει το υποκείμενο. Οι λέξεις αυτές απαντούν στην ερώτηση «Τι είναι;»:

Καλά λοιπόν, θα πεις, με όλον αυτό το θόρυβο ολόγυρα μας, τι τη θέλουμε τη μουσική; Στο κάτω κάτω δεν είναι παρά ένας θόρυβος παραπάνω. Η μουσική όμως είναι διαφορετική από το θόρυβο έξω από το παράθυρο σου. Ο έξω θόρυβος είναι μπερδεμένος, ανακατωμένος, ανοργάνωτος, και συχνά μπορεί να γίνει πολύ ενοχλητικός. Ο μουσικός ήχος είναι οργανωμένος και μπορεί να είναι πολύ ευχάριστος...

*Γνωριμία με τη μουσική,
μετάφραση Φ. Αρβανίτης,
εκδ. Διάγραμμα, Αθήνα, 1984*

Όταν μια λέξη είναι υποκείμενο, αντικείμενο ή κατηγορούμενο δε χωρίζεται ποτέ με κόμμα από το ρήμα.

Ο Νίκος δε θα έρθει στη συναυλία, (υποκείμενο του ρήματος «έρθει»)

Αγόρασα τα εισιτήρια για τη συναυλία, (αντικείμενο του ρήματος «αγόρασα»)

Ο θείος μου είναι μουσικός, (κατηγορούμενο του ρήματος «είναι»)

Όμως υποκείμενο, αντικείμενο ή κατηγορούμενο μπορεί να είναι και ολόκληρη πρόταση.

Όταν η πρόταση έχει θέση υποκειμένου, αντικειμένου ή κατηγορουμένου, δε χωρίζεται ποτέ με κόμμα.

- Φαίνεται πως δεν του αρέσει η συναυλία, (υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος «φαίνεται»)
- Ο Νίκος είπε πως δε θα δει τη συναυλία, (αντικείμενο του ρήματος «είπε»)
- Δεν πρέπει να βάζεις τόσο δυνατά τη μουσική, (υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος «πρέπει»)
- Θέλω να ακούσω μουσική, (αντικείμενο του ρήματος «θέλω»)

όμως: Θα έρθω σπίτι σου να ακούσουμε μουσική, (τελική πρόταση [θα έρθω με σκοπό να ακούσουμε μουσική]· εδώ η εξαρτημένη πρόταση δείχνει το σκοπό, δεν έχει θέση ούτε υποκειμένου ούτε αντικειμένου)

- **Δεν ξέρω αν θα έρθω στη συναυλία.** (Η εξαρτημένη πρόταση που αρχίζει με το «αν» είναι πλάγια ερωτηματική και είναι αντίκειμενο του ρήματος «ξέρω». *Τι είναι αυτό που δεν ξέρω;* Απάντηση: *αν θα έρθω στη συναυλία.*)

όμως: *Αν πας στη συναυλία, να με πάρεις τηλέφωνο.* (Εδώ η πρόταση με το «αν» είναι υποθετική: *Αν πας στη συναυλία [= υπόθεση], τότε να με πάρεις τηλέφωνο [= απόδοση].*)

- **Δεν ξέρω γιατί δε θα γίνει η συναυλία.** (Η εξαρτημένη πρόταση που αρχίζει με το «γιατί» είναι πλάγια ερωτηματική και είναι αντικείμενο του ρήματος «ξέρω». *Τι είναι αυτό που δεν ξέρω;* Απάντηση: *γιατί δε θα γίνει η συναυλία.*)

όμως: Δε θα έρθει στη συναυλία γιατί είναι άρρωστος. (Εδώ η εξαρτημένη πρόταση που αρχίζει με το «γιατί» είναι αιτιολογική. Η πρόταση «γιατί είναι άρρωστος» εξηγεί το λόγο που δε θα έρθει στη συναυλία.)

- **Δεν ξέρω πώς θα παίξουν οι μουσικοί,** (πλάγια ερωτηματική = αντικείμενο του ρήματος «ξέρω» – το «πώς» είναι με τόνο, γιατί «ρωτάει»)
- **Φοβάται μήπως χάσει την αυριανή συναυλία,** (αντικείμενο του ρήματος «φοβάται»)
- **Όποιος δεν έρθει στη συναυλία θα χάσει!** (αναφορική = υποκείμενο του ρήματος «χάσει»)
- **Θα τραγουδήσω ό, τι θέλω εγώ.** (αναφορική = αντικείμενο του ρήματος «τραγουδήσω»)

- Αυτός είναι ό, τι θέλεις: πιανίστας, κιθαρίστας, βιολοντσελίστας, όλα τα όργανα παίζει, (αναφορική = κατηγορούμενο του ρήματος «είναι»)

3. Διαβάστε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και βάλτε κόμμα όπου χρειάζεται:

Χτες το απόγευμα ο πατέρας μου αγόρασε εισιτήρια για μια συναυλία κλασικής μουσικής. Δεν ξέραμε αν θα έρθει μαζί μας και ο μεγάλος αδερφός μου. Σκεφτόμουν ότι θα ήταν πολύ ωραία συναυλία. Λίγο πριν φύγουμε μάθαμε πως θα έρθει τελικά μαζί μας και ο αδερφός μου. Όταν βγήκαμε έξω από το σπίτι η μητέρα μου κοίταξε τον ουρανό και είπε: «Φαίνεται ότι θα βρέξει». Τη ρωτήσαμε γιατί το είπε αυτό και

μας απάντησε ότι ο ουρανός είναι γεμάτος με σύννεφα. Το ταξί άργησε να έρθει και φοβήθηκα μήπως δε φτάσουμε στην ώρα μας. Φτάσαμε μπροστά στο θέατρο με δύο λεπτά καθυστέρηση. Βγήκαμε βιαστικά από το ταξί και αρχίσαμε να περπατάμε γρήγορα προς την είσοδο του θεάτρου για να προλάβουμε να μπούμε στην αίθουσα. Όταν μπήκαμε καθίσαμε στις θέσεις μας. Όλοι οι μουσικοί ήταν στη σκηνή. Ο διευθυντής της ορχήστρας σήκωσε τα χέρια του ψηλά δίνοντας έτσι το σήμα στους μουσικούς να αρχίσουν να παίζουν. Περάσαμε μια υπέροχη βραδιά ακούγοντας ωραίες μελωδίες.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

4. Σ' αυτό το κρυπτόλεξο υπάρχουν
12 κρυμμένα μουσικά όργανα.
Μπορείτε να τα βρείτε;

α	ζ	ε	φ	λ	ο	γ	έ	ρ	α	ψ	ω
κ	γ	ρ	υ	π	λ	ν	ς	ο	ι	θ	ρ
ο	η	ς	σ	β	ψ	ζ	ρ	π	μ	χ	ζ
ρ	μ	π	α	γ	λ	α	μ	ά	ς	τ	υ
ν	π	ι	ρ	υ	ύ	ω	α	δ	χ	ξ	ν
τ	ο	ά	μ	β	ρ	ε	ν	ζ	χ	ε	ω
ε	υ	ν	ό	σ	α	ν	τ	ο	ύ	ρ	ι
ό	ζ	ο	ν	ε	β	ι	ο	λ	ί	ζ	ψ
ν	ο	β	ι	γ	δ	α	λ	η	θ	ρ	χ
ς	ύ	θ	κ	λ	α	ρ	ί	ν	ο	σ	ω
κ	κ	μ	α	σ	ε	ι	ν	ε	η	ς	γ
κ	ι	θ	ά	ρ	α	θ	ο	ζ	θ	λ	μ

Αναζητήστε στο λεξικό την ετυμολογία τους. Ποια προέρχονται από τα αρχαία ελληνικά και ποια από άλλες γλώσσες; Βρείτε για το καθένα λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια, π.χ. *πιάνο – πιανίστας – πιανιστικός*.

Τραγούδια και στίχοι

Αν όλα τα παιδιά της γης

Αν όλα τα παιδιά της **γης**
πιάναν γερά τα χέρια
κορίτσια, αγόρια στη σειρά
και στήνανε χορό,
ο κύκλος θα γινότανε
πολύ πολύ μεγάλος
κι ολόκληρη τη γη μας
θ' αγκάλιαζε θαρρώ.

Αν όλα τα παιδιά της γης
φώναζαν τους μεγάλους
κι αφήναν τα γραφεία τους
και μπαίναν στο χορό,
ο κύκλος θα γινότανε
ακόμα **πιο** μεγάλος
και **δυο** φορές τη γη μας
θ' αγκάλιαζε θαρρώ.

Θα 'ρχόνταν τότε τα πουλιά,
θα 'ρχόνταν τα λουλούδια,
θα 'ρχότανε κι η Άνοιξη
να **μπει** μες στο χορό
κι ο κύκλος θα γινότανε
ακόμα πιο μεγάλος
και τρεις φορές τη γη μας
θ' αγκάλιαζε θαρρώ.

στίχοι: Γ. Ρίτσος

Τα μικρά παιδιά

Τα μικρά παιδιά,
τα μικρά παιδιά,
που κρατούνε στο χέρι τους
σαν τον ήλιο το χάρτινο
τις ελπίδες μας...

Τα μικρά παιδιά,
τα μικρά παιδιά,
που μπερδεύουν τα λόγια τους,
που μιλούν με νοήματα
στα παιχνίδια τους.

Μες σε κήπους και χώματα
με λουλούδια ή λάσπη
έναν κόσμο ζουν,
τον πιο όμορφο.

Τα μικρά παιδιά,
τα μικρά παιδιά
που κρατούνε στο χέρι τους
σαν τον ήλιο το χάρτινο
τις ελπίδες μας...

Ένα φύλλο **ή** μια μέλισσα,
ένα τόπι **ή** μια βέργα
γίνονται αυτοκίνητα, χαρά,
κόσμος, ζωή.

Τα μικρά παιδιά,
τα μικρά παιδιά,
που κρατούνε στο χέρι τους
σαν τον ήλιο το χάρτινο
τις ελπίδες μας...

**Δυο κουτιά σπύρτων γίνηκαν
ο σταθμός και τα τρένα,
που μπορούνε να φτάσουνε
στην άκρη της γης.**

**Τα μικρά παιδιά,
τα μικρά παιδιά
που κρατούνε στο χέρι τους
σαν τον ήλιο το χάρτινο
τις ελπίδες μας...**

στίχοι και μουσική: Αρλέτα

Μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι

**Μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι,
στα δρομάκια τα παλιά
αντηχήσανε κιθάρες,
μαντολίνα και βιολιά.**

**Κι όλοι οι παιδικοί μου φίλοι
μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι
Κάνανε μαζί βαρκάδα
στη μεγάλη φεγγαράδα.**

Μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι,
μια ζεστή, γλυκιά βραδιά
έτρεξα στην προκυμαία
να φωνάξω τα παιδιά.

Κι όλοι οι παιδικοί μου φίλοι
μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι
γίνανε άστρα και μπαλόνια,
τρεχαντήρια και τριζόνια.

Μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι,
στα δρομάκια τα παλιά
αντηχήσανε κιθάρες,
μαντολίνα και βιολιά.

στίχοι: Μ. Κριεζή

1. Οι στίχοι των τριών
ποιημάτων μιλούν για τα παιδιά. Τι
μπορούν να κάνουν τα παιδιά
σύμφωνα με τους ποιητές;

- Όταν πιάσουν γερά τα χέρια και στήσουν χορό;
- Όταν κρατήσουν στα χέρια τους τις ελπίδες των μεγάλων;
- Όταν μαζευτούν μια ζεστή βραδιά στο Πόρτο Λίλι;

Διαβάστε από το **Ανθολόγιο** το απόσπασμα από το βιβλίο του Π. Καλιότσου *Ένα σακί μαλλιά*, 3ος τόμος, σελ. 45. Τι κάνουν τα παιδιά σ' αυτή την ιστορία;

2. Ποιες εικόνες χρησιμοποιούν οι ποιητές στα παραπάνω τραγούδια; Να αποδώσετε με ένα σχέδιο ή σκίτσο αυτή που σας αρέσει περισσότερο. Να της δώσετε έναν τίτλο καινά την κρεμάσετε στην τάξη.

Γράψτε με καλλιγραφικά γράμματα το αγαπημένο σας τραγούδι σε μια κόλλα χαρτί. Μαζέψτε όλα τα χαρτιά, συρράψτε τα και δημιουργήστε ένα λεύκωμα της τάξης. Τοποθετήστε το στη βιβλιοθήκη της τάξης σας.

Σκεφτείτε και διαλέξτε ένα από τα αγαπημένα σας τραγούδια. Γιατί διαλέξατε αυτό το τραγούδι; Γράψτε την απάντηση στο τετράδιο σας μέσα σε δέκα το πολύ γραμμές.

3. Στα κείμενα των τραγουδιών θα βρείτε χρωματισμένες κάποιες λέξεις. Τι κοινό έχουν μεταξύ τους; Υπάρχει κάποια που διαφέρει και γιατί;

4. Στα παραπάνω τραγούδια συναντήσατε λέξεις σε - ία, - ιά και - εία. Θυμάστε γιατί άλλοτε έχουμε ι και άλλοτε ει;

η πολιτ__α (από αρχαία λέξη, που σχηματίστηκε από το ρήμα *πολιτεύω* – σήμερα υπάρχει μόνο το *πολιτεύομαι*) => θυμάμαι: ρήμα σε -εύω σχηματίζει θηλυκό ουσιαστικό σε -εία, π.χ. *γοητεύω* – *γοητεία*, *μαγεύω* – *μαγεία*, *μαντεύω* – *μαντεία*

η πλατ__α (αρχαία λέξη, που ήταν επίθετο: *πλατύς*, *πλατεία*, *πλατύ* – τώρα το θηλυκό *πλατεία* είναι ουσιαστικό [από τη φράση *πλατεία οδός* = *πλατύς δρόμος*] και το επίθετο έγινε *πλατιά* και γράφεται με ι)

η αλήθ__α (αρχαία λέξη), όπως και *ασθένεια*, *διάρκεια*, *συνήθεια*, που σχηματίστηκαν από επίθετα σε -ης: *αληθής*, *ασθενής*, *διαρκής*, *συνήθης*

η κοινών__α (αρχαία λέξη, που σχηματίστηκε από το ρήμα *κοινωνώ*, όπως και η *επιθυμία* από το *επιθυμώ*)

η βραδ__ά (αρχαία λέξη, που ήταν επίθετο: *βραδύς*, *βραδεία*, *βραδύ* [αργός] – η *βραδιά* προέρχεται από τη φράση *βραδεία ώρα*)

Γκογκ

Κυλινδρόφωνο

εικονογράφηση Σπύρου Γούση για το βιβλίο *Το εργαστήρι της μουσικής*

Μουσική και άλλες τέχνες

PABLO PICASSO
«Τρεις μουσικοί»

RENE MAGRITTE,
«Η λαϊκή γιορτή»

Γ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ,
«Κοπέλα με άρπα»

1. Μπορείτε να περιγράψετε τις εικόνες που ζωγράφισαν οι παραπάνω ζωγράφοι; Γιατί πιστεύετε ότι διάλεξαν αυτό το θέμα; Τι ήθελαν να δείξουν; Ζωγραφίστε κι εσείς μια εικόνα με θέμα σχετικό με τη μουσική.

2. Διαλέξτε έναν από τους παραπάνω πίνακες ή κάποιον δικής σας επιλογής. Με τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σας δημιουργεί μπορείτε να συνθέσετε ένα δικό σας ποίημα ή μια μικρή ιστορία. Μπορείτε να αρχίσετε κάπως έτσι:

*Τρεις μουσικοί
με άρπα, κιθάρα και Βιολί...*

Μαθαίνω περισσότερα για τη μουσική

Γραμματικάκη Μαριβίτα, *Το νησί της αρμονίας*, εκδ. «Η δυναμική της επιτυχίας», Αθήνα, 2003.

Γρηγορίου Μιχάλης, *Μουσική για παιδιά και για έξυπνους μεγάλους*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα, 1994.

Θεοδωράκη Μάρω, *Η Πιπίτσα ταξιδεύει*, εκδ. Διάπλαση, Αθήνα, 2004.

Κυνηγού–Φλάμπουρα Μαρία, *Λαϊκά μουσικά όργανα του κόσμου*, εκδ. Ακρίτα, Αθήνα, 1998.

***Μουσική*, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 1996.**

Μουσικό εργαστήριο, επίπεδο 1, 2, 3, 4, 5, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1985.

Μυράτ Γιάννα, Για πάντα μαζί, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2003.

Σακελλαρίδης Γιώργος, Μουσική και χρώμα, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1996.

Τα μουσικά όργανα παλιά και νέα, MOS Πωλήσεις ΕΠΕ, Αθήνα, 1996.

Χούνος Νέστορας, Ο κόσμος της μουσικής, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα, 2002.

**portal.kithara.gr
www.megaron.gr
www.tch.gr**

Ανθολόγιο: Λιανοτράγουδα, 5ος τόμος, σελ. 126

Διορθώνω το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

- 1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη στην εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου.)**
- 2. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;**
- 3. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;**
- 4. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα;**

- 5. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;**
- 6. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;**
- 7. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;**
- 8. Πώς είναι η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;**
- 9. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;**
- 10. Χρησιμοποίησα πολλές διαφορετικές λέξεις ή χρησιμοποίησα πολλές φορές τις ίδιες λέξεις;**
- 11. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;**

Χριστούγεννα

Ενότητα 8

**Εικονογράφηση
Miriam Monnier
για το βιβλίο
Ο μικρός
άγγελος και ο
κυρ λαγός,
εκδ. Πατάκη**

Χριστούγεννα

**Το χιόνι γέμισε μ' ασήμι τη γη
που απ' το ποτήρι του ουρανού
έχει χυθεί.
Και μες σε τούτη τη νυχτιά την ιερή
τα μάτια οι άνθρωποι σηκώνουν
ψηλά
να δουν μια ευχή γραμμένη καθαρά
ελπίδα κι ειρήνη στη γη και χαρά.
Κι ενώ οι καμπάνες χαρμόσυνα
ηχούν,
το Χριστό που εγεννήθη οι πιστοί
προσκυνούν
και το θαύμα της γέννησης όλοι
υμνούν.
Στη φάτνη ολόχρυσο του άστρου
το φως**

σκορπίζεται απλόχερα με τραγούδι
γλυκό
και σκίζει τα ουράνια το
καμπαναριό.

Faith Baldwin
(μετάφρ. Άννα Παπασταύρου)

- Ποιες εικόνες δημιουργεί το ποίημα; Υπογραμμίστε τους στίχους που περιγράφουν εικόνες.
- Ποια είναι η σημασία της νύχτας των Χριστουγέννων για τους χριστιανούς;
- Ποιο είναι το μήνυμα των Χριστουγέννων για όλο τον κόσμο;

Χριστουγεννιάτικο δώρο

Πολλοί, όταν μιλάνε για τα Χριστούγεννα, έχουν στο νου τους ένα ζεστό, στολισμένο γιορταστικό δωμάτιο, μ' ένα τραπέζι φορτωμένο άφθονες και λαχταριστές λιχουδιές, γεμάτο με χαρούμενους ανθρώπους, που αλλάζουν ευχές και δώρα, καθώς ακούγονται τα κάλαντα από τρυφερές παιδικές φωνές.

Για το μικρό Άντη όμως αυτά τα Χριστούγεννα ήταν πολύ διαφορετικά. Ούτε ελατοκορφές στολισμένες με κεράκια και χρυσωπές γυάλινες μπάλες ούτε τζάκι απ' όπου να ξεχύνεται το άρωμα του ρετσινιού κι η θαλπωρή του πευκοκούτσουρου που καίγεται ούτε γεμιστή με κάστανα γαλοπούλα ούτε καινούρια ρούχα και παιχνίδια. Για μοναδικό δώρο είχε πάρει μια αλλαξιά με μεταχειρισμένα ρούχα.

Ζούσε με τη μητέρα του και άλλες οικογένειες μέσα σε αντίσκηνα, ανίκανα να εμποδίσουν τον άνεμο και τη βροχή να τους περονιάζουν. Στο σχολείο έκανε παρέα με μερικούς συμμαθητές του, προσφυγόπουλα σαν τον ίδιο. Μα νοσταλγούσε τους παλιούς φίλους των ευτυχισμένων ημερών. Η μεγάλη καταστροφή τους είχε σκορπίσει και τους είχε κάνει να χαθούν. Οι νέοι του σύντροφοι ήταν, όπως ο ίδιος, συγκρατημένοι και διστακτικοί στα παιχνίδια και σε όλες τις εκδηλώσεις, λες και προσπαθούσαν μάταια να ξεδιαλύνουν σε τι είχαν φταίξει και τους τιμώρησαν με σκληρό τρόπο. Για το μικρό Άντη όμως υπήρχε μια παραπανίσια απώλεια. Στον πόλεμο, που τόσο αναπάντεχα είχε σαρώσει τη χώρα, είχε χαθεί ο πατέρας του...

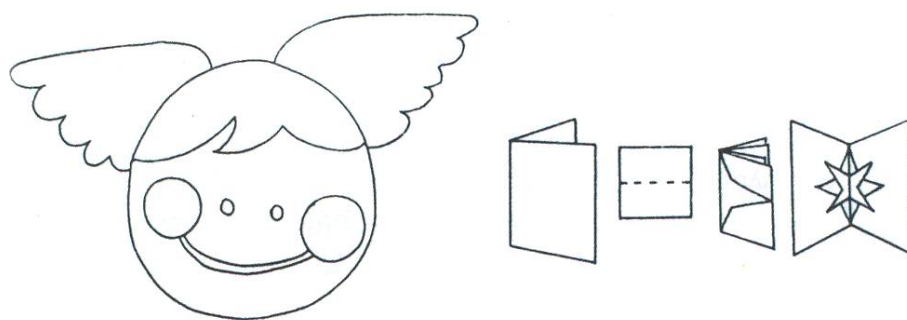
Την παραμονή των Χριστουγέννων ο Άντη καθόταν μόνος. Η μητέρα είχε πάει να πάρει λίγα τρόφιμα, που η κυβέρνηση μοίραζε για τις γιορτές στους πρόσφυγες απ' τη βοήθεια του ΟΗΕ. Άρχισε να ζωγραφίζει φιγούρες από την αναπαράσταση της Γέννησης: τον Ιωσήφ, το Χριστό, τη Μαρία, τους Μάγους, τα ζώα, τους αγγέλους. Τι λογής πλάσματα ήταν αλήθεια οι άγγελοι; Τους έβλεπε συχνά ζωγραφιστούς, μα έναν πραγματικό δεν έτυχε ποτέ να ανταμώσει. Απορροφημένος από τις σκέψεις του, δεν άκουσε...

Κ. Τζάμαλη, Χριστουγεννιάτικο δώρο (διασκευή) από το Βιβλίο *Διηγήματα Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Φώτων*, (ανθολόγ. Χ. Σακελλαρίου), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1985

Τα Χριστούγεννα είναι μια γιορτή με έντονο το στοιχείο της παράδοσης. Οι ιστορίες, τα τραγούδια και όλα τα έθιμα του δωδεκαημέρου συγκινούν τους μεγάλους και γεμίζουν χαρά τα παιδιά.

- Ο Άντη δεν μπορεί να ζήσει τη μαγεία των Χριστουγέννων. Γιατί;
- Ποια μπορεί να είναι η πατρίδα του;
- Ποια νομίζετε ότι είναι τα συναισθήματα των παιδιών που δεν μπορούν να χαρούν τις γιορτινές αυτές μέρες;
- Ποιο να είναι το τέλος αυτής της ιστορίας; Τι νομίζετε; Πήρε χαρά ο Άντη με ένα απρόσμενο χριστουγεννιάτικο δώρο;
- Εσείς τι δώρο θα του κάνατε ή πώς αλλιώς θα του δείχνατε την αγάπη σας;

**Ευαγγελία Φραγκουλάκη –
Κων/νος Τσιμπουκάκης,
Ιδέες για το μάθημα
της χειροτεχνίας,
Αθήνα, 1991**

Γράψτε τις ευχές σας (αν θέλετε και με μορφή ποιήματος) στις κάρτες που κατασκευάσατε και στείλτε τις σε φίλους και συγγενείς. Μπορείτε ακόμα να στείλετε κάρτες σε παιδιά που μεγαλώνουν σε ορφανοτροφεία και σε παιδιά που βρίσκονται σε νοσοκομεία. Θα χαρούν πολύ αν λάβουν τις ευχές σας και την αγάπη σας με τις αυτοσχέδιες κάρτες σας.

Φρικαντέλα, η μάγισσα που μισούσε τα κάλαντα

Ήτανε κάποτε μια μάγισσα που τη λέγανε Φρικαντέλα Ζαρζουέλα Σαλμονέλα Στρυφνίνη. Η Φρικαντέλα ήταν κακιά. Τόσο κακιά, που μισούσε αφάνταστα όλα τα καλά. Ακόμα και τις λέξεις που είχανε τις συλλαβές «καλά», κι αυτές τις μισούσε. Για να σας δώσω να καταλάβετε, η μάγισσα Φρικαντέλα δεν έτρωγε ποτέ καλαμαράκια. Έτρωγε μόνο κακαμαράκια. Και στο σπίτι της δεν είχε ούτε καλάθια ούτε μπουκαλάκια. Είχε μόνο κακάθια και μπουκακάκια. Και δεν πήγαινε ποτέ εκδρομή στα Καλάβρυτα. Πήγαινε κάθε χρόνο στα Κακάβρυτα. Και δε χόρευε ποτέ καλαματιανό. Χόρευε μόνο

κακαματιανό. Και, βέβαια, δεν της αρέσανε καθόλου τα παραμύθια με καλό τέλος. Έκλεβε από τα παιδιά τα βιβλία με καλό τέλος, έκοβε την τελευταία σελίδα και στη θέση της έβαζε ένα κακό τέλος...

Αλλά πιο πολύ απ' όλα η μάγισσα Φρικαντέλα μισούσε τα κάλαντα. Δεν ήθελε να ακούει καθόλου κάλαντα. Ήθελε να ακούει μόνο κάκानτα.

Μια μέρα, λοιπόν, παραμονή Πρωτοχρονιάς ήταν, η Φρικαντέλα ζύμωνε κουλουράκια με μαγική μαγιά που όποιος τα έτρωγε μεταμορφωνόταν σε σαπουνόφουσκα, όταν άκουσε χαρούμενες φωνές. Ήταν τα παιδιά της γειτονιάς που χτυπούσαν τα τριγωνάκια τους και τραγουδούσαν τα κάλαντα. «Αρχιμηνιά κι Αρχιχρο- νιά, ψιλή μου δεντρολιβανιά...»

Η μάγισσα βγήκε στο μπαλκόνι της και έμπηξε τις φωνές: «Σκασμός, σκουπιδόπαιδα! Αν δε σταματήσετε να λέτε τα κάλαντα, θα το μετανιώσετε πικρά!». Ήταν τώρα έξω φρενών. «Τι να κάνω άραγε για να τα τιμωρήσω;» σκεφτόταν. «Το βρήκα! Θα τα μεταμορφώσω τώρα αμέσως σε βατραχάκια!». Κούνησε πέρα δώθε το μαγικό της ραβδί και μεταμόρφωσε όλα τα παιδιά σε βρεγμένα βατραχάκια. Αλλά αυτά συνέχισαν να κοάζουν με κέφι τα κάλαντα. Πεισμάτωσε και τα μεταμόρφωσε σε γατούλες, αλλά αυτά συνέχισαν να νιαουρίζουν χαδιάρικα τα κάλαντα. Θυμωμένη, με το μαγικό της ραβδί συνέχισε και τα έκανε κατσικάκια, παπάκια, αγελαδίτσες, γαϊδουράκια, αλλά αυτά συνέχισαν με πείσμα να τραγουδούν μελωδικά τα κάλαντα.

Απογοητευμένη καθώς ήταν, αποφάσισε να τα ξανακάνει παιδιά, αλλά να κλέψει τις φωνές τους. «Να δούμε μετά πώς θα τραγουδάνε τα κάλαντα χωρίς φωνές» σκέφτηκε. Το 'πε και το 'κανε. Κούνησε κυματιστά το μαγικό ραβδί της και τους έκλεψε τις φωνές και τις φυλάκισε μέσα σε μαγικά μπαλόνια. Σε ροζ μπαλόνια τις φωνές των κοριτσιών και σε γαλάζια των αγοριών. Έτσι, λοιπόν, τα παιδιά έμειναν άφωνα. Ούτε να τραγουδήσουν μπορούσαν ούτε να μιλήσουν ούτε να γελάσουν ούτε να παραπονεθούν. Μόνο να ψιθυρίσουν, κι αυτό τόσο σιγανά, που μόλις ακουγόντουσαν.

Όταν βράδιασε, τα παιδιά πήγανε στο πέτρινο κάστρο της μάγισσας για να βρούνε τις κλεμμένες φωνές τους. Με

δυσκολία κατόρθωσαν να μπουν στο στοιχειωμένο κάστρο. Εκεί είδαν τη μάγισσα να κοιμάται ροχαλίζοντας. Παρ' όλο που η μάγισσα κοιμόταν του καλού καιρού, κρατούσε σφιχτά στο χέρι της τα μπαλόνια με τις φωνές των παιδιών. Στο κομοδίνο της βρισκόταν το μαγικό ραβδί της. Τα παιδιά κλέβουν το ραβδί και με τα αγκάθια του σκαντζόχοιρου σπάνε τα μπαλόνια. Από την πολλή φασαρία η Φρικαντέλα ξυπνάει και βλέπει μπροστά της τα παιδιά. Αρχίζει να τσιρίζει κι αυτά της λένε ότι θέλουν να της πουν τα κάλαντα. Ψάχνει να βρει το ραβδί της για να τα μεταμορφώσει, αλλά πουθενά. Το βλέπει στα χέρια των παιδιών κι αυτά της υπόσχονται ότι θα της το δώσουν εάν κάτσει φρόνιμα και ακούσει με κατάνυξη τα κάλαντα

όπως τα λένε στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη, στην Κύπρο, στην Κέρκυρα, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία και στη Μυτιλήνη.

Έτσι, τα παιδιά τραγουδούσαν όλο το βράδυ στη μάγισσα τα κάλαντα. Κάλαντα μικρά και κάλαντα μεγάλα, κάλαντα από μέρη μακρινά και από μέρη κοντινά, κάλαντα σημερινά και αλλοτινά. Όταν τελείωσαν και τα τελευταία, ξημέρωνε πια. Τα παιδιά έδωσαν στη μάγισσα το μαγικό ραβδί της. «Όχι» είπε «δεν το θέλω, καθόλου δεν το θέλω!» «Δε θέλεις το ραβδί σου; Τι θέλεις τότε;» ρώτησαν απορημένα. «Να ερχόσαστε κάθε Χριστούγεννα και κάθε Πρωτοχρονιά να μου λέτε τα κάλαντα. Τώρα που αναγκάστηκα να τα ακούσω, κατάλαβα πόσο όμορφα είναι». Από τότε η μάγισσα

άλλαξε και άρχισαν να της αρέσουν όχι μόνο τα κάλαντα αλλά και όλα τα καλά πράγματα.

**Ευγένιος Τριβιζάς,
Φρικαντέλα, η μάγισσα που
μισούσε τα κάλαντα, εκδ. Καλέντης,
Αθήνα, 2003 (διασκευή)**

Τα παιδιά του παραμυθιού, μετά από πολλές δυσκολίες, κατάφεραν, αφού είπαν τα κάλαντα στη Φρικαντέλα, να την ημερέψουν. Γιατί; Τι επίδραση είχαν τα κάλαντα στην ψυχή της Φρικαντέλας;

Όταν γυρίσετε στο σχολείο από τις χριστουγεννιάτικες διακοπές, γράψτε ένα κείμενο απαντώντας στις ερωτήσεις:

- Ποιας περιοχής της πατρίδας μας ήταν τα κάλαντα που είπατε;**

- Με ποια παρέα τα είπατε;
- Χρησιμοποίησατε κι άλλα μουσικά όργανα εκτός από τα τρίγωνα σας;
- Σας πρόσφεραν μόνο χρήματα ή και γλυκίσματα;
- Πώς σκέφτεστε να ξοδέψετε τα χρήματα που μαζέψατε;
- Πήρατε χαρά λέγοντας τα κάλαντα και γιατί;

Χριστουγεννιάτικα κάλαντα Πελοποννήσου

**Χριστούγεννα, Πρωτούγεννα,
πρώτη γιορτή του χρόνου,
για βγάτε, διέτε, μάθετε πως
ο Χριστός γεννιέται.
Γεννιέται κι ανατρέφεται στο μέλι
και στο γάλα.
Το μέλι τρών' οι άρχοντες, το γάλα
οι αφεντάδες**

και το μελισσοβότανο το λούζονται
οι κυράδες.
Κυρά καμαροτράχηλη, κυρά
γαϊτανοφρύδα.
Κυρά μου, όταν στολίζεσαι να πας
στην εκκλησιά σου,
κάνεις τον ήλιο πρόσωπο και το
φεγγάρι αγκάλη
και τον καθάριο Αυγερινό τον
κάνεις δαχτυλίδι.
Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε
και νά πιούμε,
μόνο σας αγαπούσαμε κι ήρθαμε να
σας δούμε.
Δώστε μας τον κόκορα, δώστε μας
και την κότα,
δώστε μας και πέντ' έξι αυγά να
πάμε σ' άλλη πόρτα.
Εδώ που τραγουδήσαμε πέτρα να
μη ραΐσει
και ο νοικοκύρης του σπιτιού
πολλούς χρόνους να ζήσει.

Χριστουγεννιάτικα κάλαντα Κέρκυρας

Σήμερα Μάγοι έρχονται στη χώρα
του Ηρώδη
και ο Ηρώδης ταραχθείς έγινε
θηριώδης.
Κράζει τους Μάγους και ρωτά:
«Μάγοι, πού θενά πάτε;».
«Εις Βηθλεέμ το σπήλαιον, την
πόλιν την αγίαν
που εκεί γεννάει το Χριστό η
Δέσποινα Μαρία».

Αγιοβασιλιάτικα κάλαντα Κατπαδοκίας, Μυτιλήνης

Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά κι αρχή
του Γεναρίου.
Αρχή που βγήκεν ο Χριστός στη γη
να περπατήσει.
Ερουρέμ, έρουτεριρέμ.

Περπάτησε, χαιρέτησε όλα
τα ζευγαράκια
κι ο πρώτος ο χαιρετισμός ήταν
Άγιος Βασίλης:
«Άγιε Βασίλη μ', δέσποτα, πόσα
σπυράκια σπέρνεις;».
«Σπέρνω σιτάρι δώδεκα, κριθάρι
δεκαπέντε,
έχω και ρόδι δεκαοχτώ κάτω
στο περιβόλι.
Κι εκείνο μού το φάγανε περδίκια
και λαγούδια».
Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε πέτρα
να μη ραγίσει
κι ο νοικοκύρης του σπιτιού
χρόνους πολλούς να ζήσει.

Τα Χριστούγεννα στον κόσμο

Πολωνία

Η παραμονή των Χριστουγέννων ονομάζεται Γιορτή του Αστεριού. Εκείνη την ημέρα πολλοί ετοιμάζουν ένα ειδικό γεύμα και κάθονται στο τραπέζι όταν το πρώτο αστέρι βγει στον ουρανό. Στη συνέχεια τραγουδούν τα κάλαντα και ανάβουν κεριά. Σε μερικά σπίτια, τα αγόρια ντύνονται σαν τους τρεις μάγους και προσφέρουν τα δώρα.

Μεξικό

Στο Μεξικό οι άνθρωποι διασκεδάζουν πολύ! Οι γιορτές αρχίζουν στις 16 Δεκεμβρίου με την αναπαράσταση της άφιξης της Μαρίας και του Ιωσήφ στη Βηθλεέμ. Στη συνέχεια, ο κόσμος συγκεντρώνεται στα σπίτια, όπου

πάντα υπάρχει μια φάτνη σε μια γωνιά, και γιορτάζουν. Αυτό επαναλαμβάνεται σε διαφορετικό σπίτι κάθε νύχτα, μέχρι τα Χριστούγεννα.

Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία

Στην Αυστραλία και στη Νέα Ζηλανδία τα Χριστούγεννα πέφτουν κατακαλόκαιρο. Γι' αυτό και τα κάλαντα μιλούν για ήλιο και όχι για χιόνι. Πολλοί τρώνε το χριστουγεννιάτικο γεύμα σε πικνίκ στην παραλία, αλλά υπάρχουν και αρκετοί άλλοι που απολαμβάνουν ένα παραδοσιακό γεύμα με γαλοπούλα.

Καναδάς

Στο Μόντρεαλ κάθε χρόνο γίνεται η μεγάλη παρέλαση του Aï – Βασίλη, ο οποίος μέσα σε άρμα «πετάει» πάνω από τα έκπληκτα μάτια των παιδιών. Το έθιμο προτείνει στα παιδιά να αφήνουν

μπροστά στο τζάκι γάλα και
μπισκότα για τον Aï – Βασίλη.

Γαλλία, Ουγγαρία, Ελλάδα την ημέρα των Φώτων

Στη Γαλλία τη μέρα των
Θεοφανίων φτιάχνουν μια πίτα και
μέσα στη ζύμη κρύβουν ένα φλουρί.
Όποιος βρει το φλουρί ονομάζεται
βασιλιάς ή βασίλισσα.

Στην Ουγγαρία τη μέρα αυτή τα
παιδιά μεταμφιέζονται σε μάγους
και μεταφέρουν τη φάτνη από
πόρτα σε πόρτα ζητώντας ένα
μικρό φιλοδώρημα.

Στη χώρα μας ρίχνουμε το
σταυρό στη θάλασσα για να τον
πιάσει ο καλύτερος και
γρηγορότερος κολυμβητής.

Εικόνες των Χριστουγέννων,
εκδ. Modern Times, Αθήνα, 1999

Τη μέρα της χριστουγεννιάτικης γιορτής στο σχολείο (ή όποια άλλη στιγμή αποφασίσετε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σας) μπορείτε να ασχοληθείτε με ζαχαροπλαστική! Φτιάξτε τον κορμό με μπισκότα από την παρακάτω συνταγή ή όποιο άλλο γλυκό είναι εύκολο για σας. Επίσης μπορείτε να γράψετε ένα δικό σας φυλλάδιο με συνταγές άλλων γλυκισμάτων ή παραδοσιακών φαγητών που θα σας δώσουν συμμαθητές σας ή οι παππούδες σας από άλλες χώρες ή από άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ένα αντίγραφο αυτού του φυλλαδίου να το αφήσετε στη βιβλιοθήκη του σχολείου σας. Μην ξεχάσετε να σημειώσετε τον τόπο προέλευσης της κάθε συνταγής, αλλά και τον τίτλο που θα δώσετε στο φυλλάδιο.

Χριστουγεννιάτικος κορμός με μπισκότα

Αυτή η συνταγή είναι απλή και γρήγορη. Η ποσότητα των υλικών σου επιτρέπει να φτιάξεις έναν κορμό για τέσσερα άτομα.

1 πακέτο μπισκότα πτι μπερ

1 φλιτζάνι ζεστός καφές

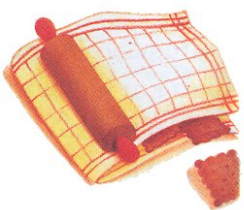
200 γρ. ζάχαρη άχνη

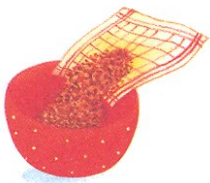
200 γρ. μαλακό βούτυρο

200 γρ. σοκολάτα κουβερτούρα

Θρυμμάτισε τα μπισκότα μέσα σε μια πετσέτα με έναν ξύλινο πλάστη

Βάλε τη σκόνη από τα μπισκότα μέσα σε ένα μπολ.

Πρόσθεσε τη ζάχαρη και το βούτυρο και πλάσε το μίγμα με τα χέρια σου.

Πρόσθεσε τον καφέ και τη σοκολάτα ανακατεύοντας καλά, μέχρι να γίνει η ζύμη.

Βάλε τη ζύμη σε ένα κομμάτι αλουμινόχαρτο.

Με το χαρτί δώσε στη ζύμη σου σχήμα κορμού.

Βάλε το γλυκό στο ψυγείο.

Κάλυψε το γλυκό με τη λιωμένη σοκολάτα.

Εικόνες των Χριστουγέννων, εκδ. Modern Times, Αθήνα, 1999

Το δάσος που ταξίδευε

Ήταν ένα δάσος με έλατα που είχε πια βαρεθεί να είναι δάσος. Για την ακρίβεια, είχε αρχίσει να βαριέται από τότε που οι νεράιδες μάζευαν τα μαγικά ραβδιά τους, τους σάκους με τη μαγική χρυσόσκονη και, τέλος πάντων, όλα τα μαγικά τους σύνεργα, κι έφευγαν μια μια γι' αλλού, έτσι, χωρίς λόγο κι αφορμή. Και τα πουλιά όλο και πιο σπάνια φτεροκοπούσαν στα κλαριά του, ώσπου σταμάτησαν ολότελα να έρχονται. Όσο για τους ανθρώπους, αυτοί ούτε καν υποψιάζονταν ίσως πως υπήρχε. Τόσο απόμακρα είχε φυτρώσει το δάσος με τα έλατα.

Πλησίαζαν τα Χριστούγεννα, και τα έλατα βαρυγκωμούσαν για την άχαρη τύχη που τους έλαχε τρίζοντας παράξενα τα κλαριά τους.

Α, να μπορούσαν, λέει, να ταξίδευαν, να έβλεπαν πολιτείες, κόσμο! Ούτε ένα παιδί δεν είχαν δει ποτέ τους, ούτε μια καμινάδα να καπνίζει, ούτε ένα κοχύλι μικρούλι τόσο δα. Επειδή όμως το ήξεραν πως τα δέντρα μένουν ακίνητα, όλο και πιο πολύ φούντωνε η επιθυμία τους για ταξίδια μακρινά. Είχαν ακουστά για κείνα τα έλατα στα γιορτινά σαρόνια, με τα κλαριά τους φορτωμένα λαμπιόνια και παιχνίδια, μα δεν τα ζήλευαν και πολύ, γιατί σαν τέλειωναν οι γιορτές ξεραίνονταν πεταμένα στο δρόμο. Όχι, καθόλου δεν τα ζήλευαν...

Μια από κείνες τις νύχτες ήχησαν γλυκά κοντά στο δάσος με τα έλατα τρία καμπανάκια, ντρίγκι, ντριν, ντραν. Ήταν το χρυσό το καμπανάκι, το ασημένιο και το

χάλκινο στο έλκηθρο του Αϊ – Βασίλη. Πήγαινε από Κίνα στην Ευρώπη για να μαζέψει ο Αϊ – Βασίλης τα πρωτοχρονιάτικα δώρα. Σταμάτησε να ξαποστάσει λίγο, και το λίγο έγινε πιο πολύ γιατί, καθώς άκουσε τα παραπονιάρικα τριξίματα, πήρε την απόφαση να κάνει κάτι και για τα έλατα που είχαν φυτρώσει τόσο απόμακρα. Και του ήρθε μια φαινή ιδέα! Από καιρό σκόπευε να αλλάξει το κόκκινο παλτό του με την άσπρη γούνα. Δεν ήταν μόνο που το είχε βαρεθεί, το ίδιο χρόνια και χρόνια, αλλά, να, είχε αρχίσει να παλιώνει κιόλας, κι εκεί στο γιακά και στα μανίκια είχε μετρήσει ο Αϊ – Βασίλης πέντ' έξι τρύπες. Σκέφτηκε, λοιπόν, πως, αν μίκραιναν τα έλατα και κόλλαγαν στο καινούριο του παλτό, κι αυτός

θα φόραγε, επιτέλους, κάτι πιο πρωτότυπο κι εκείνα τις γιορτινές μέρες θα ταξίδευαν μαζί του σ' ολόκληρη τη γη, απ' άκρη σ' άκρη.

Κι έτσι έγινε. Μίκρυναν τα έλατα, μίκρυναν κι άλλο, κι άλλο, κι ήρθαν και κόλλησαν στο καινούριο παλτό του Αϊ – Βασίλη. «Να ξεκινήσει το έλκηθρο!» πρόσταξε εκείνος.

Σε μια και μόνη μέρα ταξίδεψαν τα έλατα σε τριακόσιες δυο πολιτείες, σ' έξι χιλιάδες πεντακόσια δώδεκα χωριά, συνάντησαν αμέτρητα παιδιά κι άκουσαν τα κάλαντα σ' εκατό διαφορετικές γλώσσες. Την άλλη μέρα είδαν κι άκουσαν ακόμη πιο πολλά. Έτσι κυλούσαν οι μέρες, με το έλκηθρο μια να πετάει πάνω από θάλασσες, και μια να τρέχει σε χιονισμένες πεδιάδες και βουνά. Περνώντας το έλκηθρο από ένα

χωριό στην έρημο Σαχάρα, είπε το πιο γέρικο απ' τα έλατα: «Εγώ θα μείνω εδώ, μου φτάνουν όσα είδα κι άκουσα». Γλίστρησε απ' το παλτό του Αϊ – Βασίλη και διάλεξε να ριζώσει καταμεσής σε μια κατάξερη πλατειούλα. Κι επειδή οι πιο πολλοί δεν είχαν δει ποτέ τους δέντρο, το γέρικο έλατο πέρασε ζωή χαρισάμενη.

Χρήστος Μπουλώτης,
*Επτά ιστοριούλες γιορτινές
και παράξενες, επτά,*
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998

Φανταστείτε ότι είστε έλατα στο παλτό του Αϊ – Βασίλη. Γράψτε ένα κείμενο απαντώντας στις ερωτήσεις:

- Σε ποιες χώρες θα θέλατε να ταξιδέψετε;
- Πού θα θέλατε να «ριζώσετε»;
- Σε ποιου συγγραφέα την αυλή θα θέλατε να «φυτρώσετε»;
- Θα ταξιδεύατε σε έναν άλλο πλανήτη; Αν ναι, σε ποιον και γιατί;
- Τι δώρα θα δίνατε στα παιδιά; Βιβλία, παιχνίδια ή ίσως και τρόφιμα ή φάρμακα, αν ήταν αναγκαίο;
- Δώστε ένα δικό σας τίτλο στο κείμενο σας, όπως, π.χ., «Η τάξη που ταξίδευε».

Διαβάστε στο Ανθολόγιο: Τα Χριστούγεννα του Τα Κι Κο, της Ει. Μάρρα, 4ος τόμος, σελ. 60

8

Μαθαίνω περισσότερα για τα Χριστούγεννα

Άντερσεν Χανς Κρίστιαν, *Το κοριτσάκι με τα σπέρτα*, μεταφ. Μ. Νίλσεν, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1996.

Βασιλάκη Πόλυ – Ηλιόπουλος Βαγγέλης, *Που Χριστούγεννα σημαίνει*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998.

Έρχονται Χριστούγεννα, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 1999.

Ζαχαρενάκης Κυριάκος, *Κάλαντα και παράδοση του Δωδεκαημέρου*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα, 1999.

Θειοπούλου Μαρία, *Ο μυλωνάς και τα καλικάτζαράκια*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1991.

**Λάγκερλεφ Σέλμα, *Τα χριστουγεννιάτικα τριαντάφυλλα*,
μετάφρ. Λ. Τσεκούρα,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1989.**

**Λουκάτος Δημήτρης,
Χριστουγεννιάτικα και των γιορτών,
εκδ. Φιλιππούτη, Αθήνα 1997.**

**Μαρμαρά – Δαγιόγλου Νανά, *Το όνειρο των Χριστουγέννων*,
εκδ. Φιλιππούτη, Αθήνα, 1999.**

**Ντίκενς Κάρολος, *Ο γρύλος στο τζάκι*, μετάφρ. Φ. Κονδύλης,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1992.**

**Ντίκενς Κάρολος,
Χριστουγεννιάτικη ιστορία, μετάφρ.
Ε. Γαλανοπούλου,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1990.**

**Ρέττιχ Μάργκρετ, *Πραγματικά αληθινές χριστουγεννιάτικες ιστορίες*,
μετάφρ. Β. Λεοντιάδου,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995.**

**Ροντάρι Τζιάννι, *Ο πλανήτης των χριστουγεννιάτικων δέντρων*,
μετάφρ. Χ. Αρβανιτάκη – Γ.
Γρηγοριάδου – Σουρέλη,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1983.**

**Ρώσση – Ζαΐρη Ρένα, *Άγια Νύχτα*,
εκδ. Μίνωας, Αθήνα, 2001.**

**Σμυρνωτάκης Γιάννης, *Η Γέννηση
του Χριστού*,
εκδ. Σμυρνωτάκη, Αθήνα, χ.χ.**

**Hoestlandt Jo, *Τα Χριστούγεννα του
συγγραφέα*, μετάφρ. Ν. Κουλούρης,
εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2000.**

***Χριστουγεννιάτικα διηγήματα
Ελλήνων συγγραφέων*, 2 τόμοι,
εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1989.**

***Χριστουγεννιάτικες ιστορίες απ' όλο
τον κόσμο*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα,
2003.**

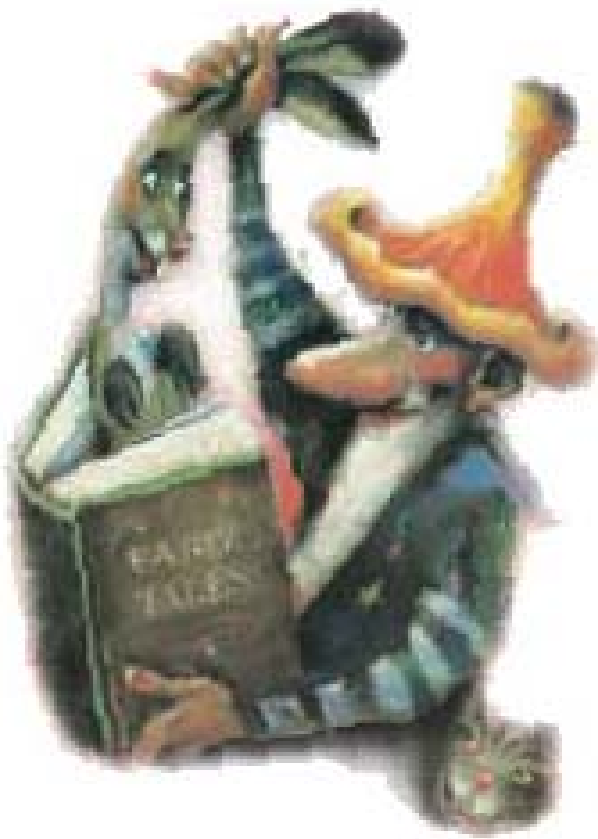
Ενότητα 9

**Εικονογράφηση Νικόλα
Ανδρικόπουλου για την αφίσα της
Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού
Βιβλίου, 2 / 4 / 2004**

- Διαβάζουμε βιογραφικά σημειώματα συγγραφέων
- Παίρνουμε πληροφορίες από βιβλιοπαρουσιάσεις
- Περιγράφουμε πως λειτουργούν οι βιβλιοθήκες
- Αναγνωρίζουμε τις ονοματικές και τις ρηματικές φράσεις
- Ξεχωρίζουμε διάφορους τρόπους σύνδεσης των προτάσεων

Ο μαγικός κόσμος των βιβλίων

Τα δυο αδέρφια
συνήθιζαν να
παίζουν με μια
υδρόγειο σφαίρα.
Καθώς τη
στριφογύριζαν και
τη στριφογύριζαν,
με κλειστά μάτια,
σημάδευαν με το
δάχτυλο τους ένα

σημείο. Και εάν τύχαινε το σημείο
εκείνο να είναι το Πεκίνο ή η Μαδα-
γασκάρη ή το Μεξικό, τότε έψαχναν
στις βιβλιοθήκες να βρουν βιβλία με
ιστορίες για τον τόπο που διάλεξαν.

Αγαπούσαν το διάβασμα. Το
χαίρονταν. Το φως στο παραθύρι
τους ήταν αναμμένο ως αργά το
βράδυ. Με το «φως» των βιβλίων
βρέθηκαν να περπατούν στο σινικό

τείχος στην Κίνα, ν' ακούν το τραγούδι του ωκεανού παρέα με τους Βίκιγκς, να ζουν δίπλα στις πυραμίδες της αρχαίας Αιγύπτου, να γλιστρούν με το έλκηθρο στις παγωμένες λίμνες συντροφιά με τους Εσκιμώους, να παίρνουν μέρος στους αγώνες της αρχαίας Ολυμπίας, να στεφανώνονται μ' ένα κλωνάρι αγριελιάς.

Όταν τα έπαιρνε ο ύπνος, τα παραμύθια, οι ιστορίες, οι θρύλοι, οι τόποι, οι συγγραφείς, οι ήρωες μπερδεύονταν στα όνειρα τους, καθώς έρχονταν να τους νανουρίσουν απαλά: ΟΑίσωπος διηγιόταν τους μύθους του στη Σεχραζάτ από το πιο ψηλό σημείο του πύργου του Άιφελ, ο Χριστόφορος Κολόμβος άκουγε τον Τομ Σόγερ να του λέει τις σκανταλιές του σ' ένα ποταμόπλοιο του Μισσισιππή, η Αλίκη

ταξίδευε στη χώρα των θαυμάτων μέσα σ' ένα έλκηθρο συντροφιά με τη Μαίρη Πόπινς, ο Άντερσεν έλεγε τα δικά του παραμύθια στην αρχική Ανάνσε έξω από την πυραμίδα.

Το παιχνίδι με την υδρόγειο σφαίρα σε συνδυασμό με τα βιβλία διασκέδαζε αφάνταστα τα δυο αδέρφια, γιατί δεν τελείωνε ποτέ. Είχανε βρει έναν τρόπο να γίνουν θαλασσοπόροι κι εξερευνητές μέσα από τις σελίδες τους. Με το «φως» τους κατακτούσαν τον πλανήτη, ζούσαν διάφορους πολιτισμούς, διάφορες εποχές, θαύμαζαν την ποικιλία τους. Με λίγα λόγια, συναντούσαν τη ζωή στο μεγάλο κόσμο, έξω από τη μικρή τους καμαρούλα. Πετούσαν παντού, ταξίδευαν παντού, ονειρεύονταν.

Και βέβαια ξεχνούσαν να κλείσουν το φως!

– Παιδιά, πότε επιτέλους θα κοιμηθείτε; τους φώναζαν οι γονείς τους. Είναι αργά. Σβήστε το φως!
– Δεν μπορούμε, τους απαντούσαν. Το «φως» των βιβλίων δε σβήνει ποτέ.

Αγγελική Βαρελλά,
περιοδικό «Ερευνητές»,
Η Καθημερινή, 3 / 4 / 2004

1. Μπορείτε να βρείτε στο κείμενο τις φράσεις που δείχνουν τις διαδρομές των παιδιών στον κόσμο μέσα από τα βιβλία και τους ήρωες που συναντούν; Ανακοινώστε τα στους συμμαθητές σας.

Μερικές φορές συνδέουμε τις προτάσεις μόνο με κόμμα (,) χωρίς να χρησιμοποιούμε το σύνδεσμο «και». Αυτό το λέμε ασύνδετο σχήμα.

Ποιοι είναι οι συγγραφείς;

Η Άλκη Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στη Σάμο. Σπούδασε στη

Φιλοσοφική Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και σεναριογραφία στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας. Ασχολήθηκε με το γράψιμο από μικρή. Όταν ήταν μαθήτρια γυμνασίου, άρχισε να γράφει έργα για το κουκλοθέατρο. Ένας από τους χαρακτήρες που δημιούργησε, ο Κλούβιος, έγινε μετέπειτα ένας από τους κυριότερους ήρωες του κουκλοθέατρου Αθηνών «Μπαρμπα – Μυτούσης». Αργότερα συνέχισε το γράψιμο, δημοσιεύοντας σειρά

διηγημάτων της στο περιοδικό *Νεανική Φωνή*, ένα περιοδικό για νέους, που είχε ως συντακτική επιτροπή το Μάριο Πλωρίτη, τον Τάσο Λιγνάδη, τον Κωστή Σκαλιώρα. Από το 1954 έως το 1964 έζησε ως πολιτική πρόσφυγας στη Μόσχα. Το 1964 επέστρεψε οικογενειακώς στην Ελλάδα, απ' όπου ξαναέφυγε το 1967, με τον ερχομό της Χούντας, αυτή τη φορά για το Παρίσι. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της στη Ρωσία έγραψε διηγήματα και νουβέλες, που τα έστειλε στην Ελλάδα και δημοσιεύτηκαν στο λογοτεχνικό περιοδικό *Επιθεώρηση Τέχνης*. Τα παιδικά της βιβλία έχουν μεταφραστεί σε 20 γλώσσες, ενώ το πρώτο της μυθιστόρημα έγινε μπεστ σέλερ και έχει μεταφραστεί σε 6 γλώσσες.

Εργογραφία

Το καπλάνι της βιτρίνας, Αθήνα, Θεμέλιο, 1966. Αθήνα, Κέδρος, 1993. (Έκδοση μ´). Σελ. 184. ISBN: 960-040-007-5.

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου, Αθήνα, Κέδρος 1971. (Έκδοση λα´). Σελ. 264. ISBN: 960-04-0069-5.

Κοντά στις ράγες, Αθήνα, Κέδρος, 1974 (Έκδοση κζ´). Σελ. 240. ISBN: 960-040-008-3.

Αρβυλάκια και γόβες, Αθήνα, Κέδρος 1975 (Έκδοση ια´). Σελ. 104. ISBN: 960-04-0536-0.

Ο θείος Πλάτων, Αθήνα, Κέδρος, 1975 (Έκδοση κ´). Σελ. 144. ISBN: 960-04-0148-9.

Μια Κυριακή του Απρίλη, Αθήνα, Κέδρος, 1978. (Έκδοση ε´). Σελ. 46. ISBN: 960-04-0272-8.

Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα,
Αθήνα, Κέδρος, 1987. Σελ. 350.
ISBN: 960-04-180-2.

*Θέατρο για παιδιά (Ο
Κεραμιδοτρέχαλος / Ματίας ο
πρώτος),* Αθήνα, Κέδρος, 1992, Σελ.
144. ISBN: 960-04-0642-1.

Η μωβ ομπρέλα, Αθήνα, Κέδρος,
1995. Σελ. 264. ISBN: 960-04-1038-0.

Νεανική φωνή, Αθήνα,
Καστανιώτης, 1996. ISBN: 960-031-
686-4.

Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων,
Αθήνα, Κέδρος, 1997. ISBN: 960-
041-238-3.

Η δωδέκατη γιαγιά και άλλα...,
Αθήνα, Καστανιώτης, 2000. Σελ.
122. ISBN: 960-032-935-4.

[www.greece2001.grwriters/
AlkiZei.html](http://www.greece2001.grwriters/AlkiZei.html)

Βιογραφικό σημείωμα είναι ένα κείμενο στο οποίο γράφονται όλα τα ατομικά στοιχεία κάποιου (όνομα, επώνυμο, τόπος και ημερομηνία γέννησης κ.ά.), οι σπουδές, τα πτυχία και σημαντικές δραστηριότητες του. Αν το βιογραφικό είναι κάποιου συγγραφέα, υπάρχει και ο κατάλογος των έργων που έχει γράψει.

1. Διαλέξτε ένα συγγραφέα που σας αρέσει. Βρείτε στοιχεία για τη ζωή και το έργο του και γράψτε τη βιογραφία του. Τα συννεφάκια θα σας βοηθήσουν.

**Τόπος και χρονολογία
γέννησης, στοιχεία για
την οικογένεια του για την
παιδική του ηλικία κτλ.**

**Χαρακτηριστικά στοιχεία
της προσωπικότητας
του ως ανθρώπου, αλλά
και ως συγγραφέα**

**Σπουδές, πρώτη
επαφή με το γράψιμο,
τα έργα του**

**Κάτι ιδιαίτερα
ενδιαφέρον που να
αφορά το συγγραφέα**

Στο βιογραφικό της Άλκης Ζέη υπάρχουν οι φράσεις:

Φράσεις με ρήμα

**Γεννήθηκε στην Αθήνα.
Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή
Αθηνών.
Ασχολήθηκε με το γράψιμο.**

**Αυτές θα μπορούσαμε να τις
γράψουμε και έτσι:**

Φράσεις με όνομα

**Γέννηση στην Αθήνα.
Σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή
Αθηνών.
Ασχολία με το γράψιμο.**

Τι παρατηρείτε;

Μπορούμε να εκφράσουμε ένα νόημα χρησιμοποιώντας είτε φράση με ρήμα είτε φράση χωρίς ρήμα. Πώς λέγονται αυτές οι φράσεις;

Ονοματική φράση

Ρηματική φράση

2. Βρείτε στο βιογραφικό της Άλκης Ζέη ρηματικές φράσεις όπως οι παραπάνω και μετατρέψτε τες σε ονοματικές:

Επιστρέφει στην Ελλάδα οικογενειακώς.

Επιστροφή στην Ελλάδα οικογενειακώς.

Πώς συνδέουμε τις προτάσεις

Η πρόταση που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα και μπορεί να σταθεί στο λόγο μόνη της λέγεται ανεξάρτητη.

Η πρόταση που δεν μπορεί να σταθεί στο λόγο μόνη της λέγεται εξαρτημένη.

Παράδειγμα: Όταν ήταν μαθήτρια γυμνασίου (εξαρτημένη, χρονική πρόταση), άρχισε να γράφει έργα για το κουκλοθέατρο (ανεξάρτητη πρόταση).

3. Από το κείμενο «Βιογραφία της Άλκης Ζέη» βρείτε στο χρωματισμένο μέρος τις ανεξάρτητες και τις εξαρτημένες προτάσεις και συμπληρώστε τον πίνακα:

ανεξάρτητες
εξαρτημένες

4. Προσπαθήστε να ενώσετε τις παρακάτω προτάσεις κάνοντας τη μία από τις δύο εξαρτημένη. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις ή φράσεις που είναι στην παρένθεση.

Μου αρέσει το διάβασμα. Διαβάζω πολλά βιβλία, (γιατί)
Διαβάζω πολλά βιβλία γιατί μου αρέσει το διάβασμα.

Είδα το πολύχρωμο βιβλίο και ενθουσιάστηκα πάρα πολύ. (όταν)

Διάβασα πολύ και κουράστηκαν τα μάτια μου. (επειδή)

Διάβαζε τόσο σιγανά. Μόλις
μπορούσα να τον ακούσω, (ώστε)

Είχε πολλά βιβλία. Δεν έδινε κανένα
στους φίλους του. (αν και)

**Για να βάλετε σωστά το
κόμμα... θυμηθείτε:**

- **Όταν διαβάσεις αυτό το βιβλίο, θα μάθεις πολλά χρήσιμα πράγματα.**
- **Επειδή ήταν αδιάβαστος, δεν ήρθε στο σχολείο σήμερα.**
- **Αν σου αρέσει το διάβασμα, να αγοράζεις πολλά λογοτεχνικά βιβλία.**

Χωρίζουμε με κόμμα τις εξαρτημένες προτάσεις (αιτιολογικές, χρονικές, υποθετικές, εναντιωματικές, αποτελεσματικές) από τις ανεξάρτητες όταν το νόημα τους δεν είναι στενά δεμένο με το νόημα της ανεξάρτητης πρότασης. Σ' αυτή την περίπτωση συνήθως τοποθετούνται πριν από αυτήν.

Δεν τις χωρίζουμε με κόμμα όταν το νόημα τους είναι στενά δεμένο με το νόημα της ανεξάρτητης πρότασης (τότε συνήθως τοποθετούνται μετά από αυτήν):

Χαίρομαι όταν σκέφτομαι ότι θα μπορέσω επιτέλους να διαβάσω το αγαπημένο μου βιβλίο.

Ήταν πολύ στενοχωρημένος γιατί έχασε το βιβλίο που του έδωσα.

Θα στενοχωρηθώ πολύ αν δεν πάμε σήμερα στην έκθεση βιβλίου.

**5. Βάλτε κόμμα όπου χρειάζεται
στο παρακάτω κείμενο:**

Συνέντευξη με την Κίρα Σίνου...

**Πού ζείτε;
Στην Κηφισιά.**

**Με ποιους άλλους ζείτε;
Με την εγγονή μου το γιο μου και τη
γυναίκα του. Μαζί μου ζουν ακόμα
ένα σωρό σκύλοι γάτες και
χελώνες.**

**Πού γεννηθήκατε;
Στο Ροστόβ μια πόλη της Ρωσίας.**

**Πού μεγαλώσατε;
Στο Ροστόβ στη Θεσσαλονίκη και
στην Αθήνα.**

**Ποια είναι η αγαπημένη σας
ασχολία;
Το διάβασμα.**

**Τι απεχθάνεστε;
Την αγένεια και την υποκρισία.**

**Τι θέλατε να γίνετε όταν ήσασταν
παιδί;
Όταν ήμουν μικρή ήθελα να γίνω
γιατρός αλλά όταν σπούδαζα δεν
υπήρχε ιατρική σχολή στη
Θεσσαλονίκη.**

**Πείτε μας για τα βιβλία σας...
Τ' αγαπώ. Είναι παιδιά μου γιατί
βγήκαν από μέσα μου. Πιστεύω
πως τα θέματα που μ' ενδιαφέρουν,
ενδιαφέρουν ακόμα τα παιδιά.**

Πώς ακριβώς γράφετε;
Έχω μια ιδέα. Αν πρόκειται για κάποιο ιστορικό ή παλαιοντολογικό θέμα κάθομαι και διαβάζω. Προσπαθώ να βρω όσα περισσότερα βιβλία μπορώ πάνω στο θέμα μου. Ύστερα ανοίγω ένα καινούριο αρχείο στο κομπιούτερ κι αρχίζω.

Γιατί γράφετε;
Γράφω γιατί το έχω μέσα μου. Γράφω γιατί μ' αρέσουν ορισμένα θέματα και θέλω να τα μοιραστή με τους αναγνώστες μου. Γράφω γιατί αγαπώ τα βιβλία.

(διασκευή)

Βιβλιοθήκες

Όταν η βιβλιοθήκη συναντά τους αναγνώστες

Οι άνθρωποι που είναι αναγνώστες είναι τυχεροί γιατί μέσα από τα κάθε λογής βιβλία αντλούν πληροφορίες, ταξιδεύουν με το πνεύμα και την ψυχή, εξερευνούν νέες καταστάσεις που δε συναντούν στην καθημερινότητα τους. Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πύργου αποτελεί χώρο μάθησης, πληροφόρησης, γνωριμίας και

εξοικείωσης με το βιβλίο, τη μελέτη και την αναζήτηση της γνώσης. Απευθύνεται κατά κύριο λόγο στο μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού το οποίο δεν έχει ουσιαστική επαφή με το βιβλίο.

Στόχος του παιδικού τμήματος της Βιβλιοθήκης Πύργου είναι να προσφέρει στα παιδιά βιβλία που καλύπτουν τις ανάγκες της ηλικίας τους. Προσπαθεί να τα φέρει από **πολύ** νωρίς σ' επαφή με τον έντυπο λόγο καινά τα κάνει να αγαπήσουν το βιβλίο και το διάβασμα. Κι όταν οι μικροί αναγνώστες δεν μπορούν να έρθουν στη Βιβλιοθήκη, τότε πηγαίνει η Βιβλιοθήκη να τους συναντήσει! Με τα δυο της ειδικά διαμορφωμένα και εξοπλισμένα βιβλιοαυτοκίνητα διακινεί βιβλία και οπτικοακουστικό υλικό σε δεκάδες

δανειστικά κέντρα, κυρίως σχολεία και πολιτιστικούς συλλόγους, σε όλη την Ηλεία και τους γειτονικούς νομούς. Ο δανεισμός, ο οποίος είναι ηλεκτρονικός, γίνεται με την ευθύνη του υπεύθυνου του δανειστικού κέντρου. Το υλικό παραμένει στο δανειστικό κέντρο για όσο διάστημα απαιτηθεί από τους χρήστες (μέσος χρόνος ανανέωσης δανεισμού 2 μήνες). Οι χρήστες, μαθητές και εκπαιδευτικοί, έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για παλαιούς αλλά και **πολλούς** νέους τίτλους όλων των ενδιαφερόντων, νεανική λογοτεχνία, δοκίμια, σχολικά βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία γενικού ενδιαφέροντος κτλ.

ενημερωτικό έντυπο της Δημόσιας
Κεντρικής Βιβλιοθήκης Πύργου

1. Βρείτε τις πληροφορίες που μας δίνει το ενημερωτικό φυλλάδιο για τη Βιβλιοθήκη του Πύργου. Αναζητήστε παρόμοια φυλλάδια και περιγράψτε τη βιβλιοθήκη της περιοχής σας. Συζητήστε πώς λειτουργεί μια δανειστική βιβλιοθήκη.

2. Στο κείμενο είναι γραμμένες με κόκκινο δύο λέξεις. Ποια είναι επίθετο και ποια επίρρημα; Πώς το καταλαβαίνουμε;

Συμπληρώστε τα κενά με το επίθετο *πολύς*, *πολλή*, *πολύ* ή το επίρρημα *πολύ*:

Σήμερα σηκώθηκα _____ πρωί.
Δεν μπορούσα να κοιμηθώ γιατί

έκανε _____ ζέστη. Πήγα στο μπάνιο κι έριξα _____ νερό στο πρόσωπό μου.

Την ώρα που τρώγαμε το πρωινό μας, ο αδερφός μου είχε μια _____ καλή ιδέα. Μου πρότεινε να επισκεφτούμε τη βιβλιοθήκη της πόλης μας. Η βιβλιοθήκη είναι _____ μεγάλη και έχει _____ βιβλία.

Λίγο αργότερα πήραμε το λεωφορείο για να πάμε στη βιβλιοθήκη. Στο λεωφορείο υπήρχε _____ κόσμος και αργήσαμε να φτάσουμε, γιατί οι δρόμοι είχαν _____ κίνηση και το λεωφορείο έκανε _____ στάσεις.

Γυρίσαμε στο σπίτι αργά το απόγευμα. Η μητέρα μου μας έβαλε να φάμε, αλλά εγώ δεν ήθελα να φάω, γιατί δεν είχα _____ όρεξη.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

3. Αντιστοιχίστε σωστά τις λέξεις με τη σημασία τους, γράφοντας στο τετραγωνάκι τον αριθμό που πρέπει.

1. βιβλιοθηκάριος	5. βιβλιοφάγος
2. βιβλιοκριτική	6. βιβλιοδεσία
3. βιβλιοστάτης	7. βιβλιοκαπηλία
4. βιβλιογραφία	8. βιβλιοχαρτο- πωλείο

στήριγμα για τα βιβλία, ώστε να στέκονται όρθια στα ράφια

ο κατάλογος βιβλίων και γενικότερα δημοσιευμάτων που αναφέρονται σε ορισμένο αντικείμενο μελέτης και όπου αναγράφονται το όνομα του συγγραφέα, ο τίτλος του δημοσιεύματος, ο τόπος και η χρονολογία έκδοσης του κτλ.

ο υπάλληλος της βιβλιοθήκης,

ο υπεύθυνος για την ταξινόμηση, τη συντήρηση, τη φύλαξη των βιβλίων και την παροχή πληροφοριών σχετικά με αυτά στους αναγνώστες

ο μανιώδης αναγνώστης βιβλίων (που διαβάζει πολλά βιβλία)

η κριτική βιβλίου ή άλλου δημοσιευμένου κειμένου από ειδικό, η οποία δημοσιεύεται σε εφημερίδα ή περιοδικό

η παράνομη ανατύπωση και πώληση βιβλίων

το κατάστημα στο οποίο πωλούνται βιβλία, χαρτικά και είδη γραφικής ύλης

η συρραφή των φύλλων χειρογράφου ή εντύπου και η ένωση τους με προστατευτικό κάλυμμα (εξώφυλλο), ώστε να πάρουν τη μορφή βιβλίου ή άλλου εντύπου (π.χ. περιοδικού)

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ 1 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ 2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ 3

ΣΚΥΤΑΛΟΔΡΟΜΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ 2001 – 2002

4 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ 5 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ 6 ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

15

Η Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης είναι ένα κοινό πρόγραμμα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Πολιτισμού και του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου που υλοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία κατά το σχολικό έτος 1999-2000, ύστερα από την εμπειρία της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος στο σχολείο κατά τη σχολική χρονιά 1997-1998.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα υλοποίησης της ανάγνωσης που απευθύνεται στους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (από την Γ' έως και την ΣΤ' τάξη Δημοτικού) και αποβλέπει στην ενίσχυση της σχέσης των μαθητών με το βιβλίο και την ανάγνωση.

9 ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ 10 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 11 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 12 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 13 ΦΥΛΛΑΔΙΑ 14

[συνέχεια...](#)

1 ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ

2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

**3 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

**4 Η ΣΚΥΤΑΛΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ
ΣΧΟΛΕΙΟ**

5 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

6 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

7

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

8

ΝΕΑ

9

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

10

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

11

**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ**

12

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

13

ΕΝΤΥΠΟ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

14

ΕΠΑΙΝΟΙ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

15 Η Σκυταλοδρομία ανάγνωσης είναι ένα κοινό πρόγραμμα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Πολιτισμού και του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου που υλοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία κατά το σχολικό έτος 1999 – 2000, ύστερα από την εμπειρία της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος στο νομό Έβρου κατά τη σχολική χρονιά 1997 – 1998.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα για την προώθηση της ανάγνωσης που απευθύνεται στους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (από την Γ΄ έως και την ΣΤ΄ τάξη Δημοτικού) και αποβλέπει στην ενίσχυση της σχέσης των μαθητών με το βιβλίο και την ανάγνωση.

συνέχεια...

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ

Το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.) είναι ένας οργανισμός που ιδρύθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1994 με σκοπό να βοηθήσει και να οργανώσει την εξάπλωση του βιβλίου. *

Για το σκοπό αυτό διοργάνωσε αυτό το πρόγραμμα, που ονομάστηκε «Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης» και μπορεί να εφαρμοστεί σε μια ή και περισσότερες σχολικές τάξεις.

Τα στάδια του προγράμματος είναι:

*** ηλεκτρονική διεύθυνση [www.ekv.gr](#), όπου μπορείτε να βρείτε αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα**

- Η επιλογή των βιβλίων
- Α΄ σκέλος Σκυταλοδρομίας:
Παρουσίαση βιβλίων
- Β΄ σκέλος Σκυταλοδρομίας:
Δραστηριότητες, παρουσίαση δραστηριοτήτων
- Έπαινοι συμμετοχής

1. Βρείτε στο κείμενο της σελ. 117 συνθέτες λέξεις με προθέσεις [και από την αρχαία γλώσσα: ανά, προ, υπό, υπέρ, επί (εφ–), εν (εμ–)], και προσπαθήστε να τις εξηγήσετε. Κοιτάξτε το λεξικό για να ελέγξετε τις απαντήσεις σας.

σημασία	ανάληψη	λειτουργία
οι διαβάσεις	ανά + γνώση	ανάληψη

■ Η επιλογή των βιβλίων

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς φέρνετε στην τάξη και διαλέγετε με τη βοήθεια του δασκάλου σας όποιο βιβλίο προτιμάτε να διαβάσετε.

Τα βιβλία μπορείτε να τα προμηθευτείτε από:

α) τη βιβλιοθήκη της τάξης, του σχολείου, της συνοικίας, της πόλης ή του χωριού

β) τα βιβλιοπωλεία

γ) την προσωπική σας βιβλιοθήκη

Επιλέγετε βιβλία με βάση τα ενδιαφέροντα σας. Μπορείτε να προτείνετε μια σειρά θεμάτων: γνώσης, αθλητισμού, καθημερινότητας, περιπέτειας, μυστηρίου...

■ Α΄ σκέλος Σκυταλοδρομίας

Παρουσίαση βιβλίων

Οι παρουσιάσεις των βιβλίων γίνονται καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, όποτε ένα παιδί ή μια ομάδα παιδιών έχουν διαβάσει κάποιο βιβλίο και είναι έτοιμα να το παρουσιάσουν.

Ας δούμε μερικούς τρόπους παρουσίασης βιβλίων, τους οποίους μπορούμε βέβαια να εμπλουτίσουμε ή να αλλάζουμε:

- ➔ Βιβλίο παρουσίαση
- ➔ Συζήτηση για τους ήρωες του βιβλίου (Τι θα έκανα στη θέση τους; Ποιον θα ήθελα ή δε θα ήθελα για παρέα; Μια υποθετική συζήτηση μεταξύ των ηρώων για

κάποιο επεισόδιο. Παίρνω μια φανταστική συνέντευξη από έναν ήρωα. Φτιάχνω ένα πορτρέτο τους και εντοπίζω στοιχεία του χαρακτήρα τους.)

- ➔ Εικονογράφηση μέρους ή των σημαντικότερων επεισοδίων του βιβλίου.**
- ➔ Θεατρικό παιχνίδι με θέμα ένα επεισόδιο ή όλο το βιβλίο.**

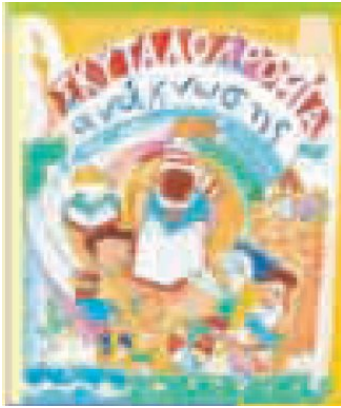

2. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο εξώφυλλο και στο οπισθόφυλλο ενός βιβλίου μας δίνουν τις βασικές πληροφορίες για το έργο αυτό. Ο τίτλος, το όνομα του συγγραφέα, η έκδοση, η εικονογράφηση, η μετάφραση – αν είναι ξένου συγγραφέα –, η χρονολογία έκδοσης και το περιεχόμενο – με

τη μορφή περίληψης – αποτελούν την παρουσίασή του. Δηλαδή δίνεται μια πλήρης περιγραφή στον υποψήφιο αναγνώστη, προκειμένου να αποφασίσει εάν τον ενδιαφέρει η αγορά του συγκεκριμένου βιβλίου.

Και εσείς όμως θα μπορούσατε να κάνετε κάτι παρόμοιο με τη βιβλιοθήκη της τάξης σας. Θα μπορούσατε να φτιάξετε μια σελίδα που θα συνοδεύει το βιβλίο που διαβάσατε και θα το παρουσιάζει στους συμμαθητές σας. Έτσι, θα ξέρετε με μια ματιά αν σας ενδιαφέρει ή όχι. Δείτε έναν τρόπο βιβλιοπαρουσίασης που προτείνει το πρόγραμμα «Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης»:

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ:

ΤΑΞΗ / ΤΜΗΜΑ:

ΣΧΟΛΕΙΟ:

.....

ΠΟΛΗ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

.....

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΣΑ

Η ταυτότητα του βιβλίου:

τίτλος:

.....

συγγραφέας:

.....

εικονογράφος:

.....

μεταφραστής:

.....

εκδότης:

.....

είδος βιβλίου:

.....

Το βιβλίο που διάβασα:

τόπος:

χρόνος:

ήρωες:

.....

αφηγητής:

.....

σπουδαία γεγονότα:

.....

.....

.....

Το βιβλίο μου άρεσε ή δε μου άρεσε γιατί:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κοιτάξτε τώρα ένα έντυπο βιβλιοπαρουσίασης που έφτιαξε η Ε΄ τάξη του 8ου Δημοτικού Σχολείου Γαλασίου στον υπολογιστή του σχολείου της:

BIBΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το ΒΙΒΛΙΟ που θα σας παρουσιάσω είναι το:

_____ (ΤΙΤΛΟΣ)

Γράφτηκε από τ _____

_____ (ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ)

_____ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ)

και είναι: _____

(περιπέτεια, βιογραφία, επιστημονική φαντασία, μυστηρίου, πληροφοριακό ή κάτι άλλο)

Μου άρεσε / Δε μου άρεσε, επειδή:

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ : 0 – 5 (άσ' το καλύτερα) 6 – 7 (καλούτσικο) 8 – 9 (πολύ καλό) 10 (να το διαβάσεις οπωσδήποτε)

ΟΝΟΜΑ: _____

Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δύο έντυπα;

Μπορείτε να φτιάξετε και το δικό σας έντυπο βιβλιοπαρουσίασης που θα περιέχει αυτά που νομίζετε εσείς σημαντικά.

■ Β΄ σκέλος Σκυταλοδρομίας

Δραστηριότητες

3. Το Β΄ σκέλος της Σκυταλοδρομίας μπορεί να παιχτεί ανάμεσα σε δυο ομάδες παιδιών της ίδιας τάξης ή δύο διαφορετικών τάξεων του ίδιου ή και άλλου σχολείου. Τα συγκεκριμένα βιβλία πάνω στα οποία θα βασιστεί το παιχνίδι ανάμεσα στις δύο ομάδες πρέπει να είναι τουλάχιστον πέντε. Τα πέντε αυτά βιβλία πρέπει να διαβαστούν στη διάρκεια των δύο πρώτων τριμήνων, το καθένα από τουλάχιστον τρία παιδιά. Κατά τη διάρκεια όμως του παιχνιδιού μπορούν και τα άλλα παιδιά να διαβάσουν όσο το δυνατόν περισσότερα από αυτά τα πέντε βιβλία, για να ενισχύσουν την ομάδα τους.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων:

- **Κατασκευή σεναρίου.**
- **Σταυρόλεξα, κρυπτόλεξα με ονόματα ηρώων, τοποθεσιών ή άλλων χαρακτηριστικών του βιβλίου.**
- **Αντιστοιχίσεις: Ποιος είπε τι; Ποιος κάνει τι;**
- **Αναζήτηση σωστής σειράς: να μπουν στη σειρά οι τίτλοι κεφαλαίων ή χαρακτηριστικά αποσπάσματα του βιβλίου με τη μορφή ιστορικής γραμμής.**
- **Κατασκευή επιτραπέζιου παιχνιδιού με βάση ένα βιβλίο.**
- **Αναγνώριση των ηρώων του βιβλίου μέσα από σειρά προφορικών ερωτήσεων στις οποίες η απάντηση του παίκτη μπορεί να είναι μόνο «ναι» ή «όχι».**

- Δημιουργία αινιγμάτων με ονόματα ηρώων, τοποθεσιών ή άλλων χαρακτηριστικών του βιβλίου.

Συνάντηση των δυο ομάδων

Διακοσμούμε την αίθουσα με τις εργασίες όλης της χρονιάς και δίνουμε στη συνάντησή μας χαρακτήρα γιορτής. Κάθε ομάδα, με τη σειρά της, παρουσιάζει τις δραστηριότητες της στην άλλη.

- Κοιτάξτε πώς μπορούμε με την ομάδα μας να γράψουμε ένα σενάριο.

Διαβάστε στην τάξη ένα βιβλίο που σας αρέσει. Συζητήστε για την πλοκή, τις σκηνές, τους χαρακτήρες και διαλέξτε, ανά ζευγάρια ή ανά ομάδες, διάφορες σκηνές του βιβλίου για να τις γράψετε σαν σενάριο για έργο.

Το σενάριο είναι γραμμένο με τέτοιον τρόπο, ώστε να μπορεί να παιχτεί σαν θέατρο, γι' αυτό περιέχει διάλογο και οδηγίες. Στο παράδειγμα που ακολουθεί πήραμε ένα κείμενο και πλάσαμε ένα σενάριο. Κάντε το και εσείς με μια σκηνή από το αγαπημένο σας βιβλίο. Όταν τελειώσετε, μπορείτε να το παίξετε σαν θέατρο ή με τη βοήθεια μιας βιντεοκάμερας να φτιάξετε τη δική σας ταινία.

Ανασκαφές στα τυφλά

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ:

Ζητωκραυγές ακούστηκαν καθώς το σχολικό λεωφορείο έφτασε στο παλιό μοναστήρι όπου γίνονταν αρχαιολογικές ανασκαφές. Η πέμπτη τάξη έκανε την καλοκαιρινή της εκδρομή. Είχαν καθίσει ώρες στο λεωφορείο – τουλάχιστον έτσι τους φάνηκε – και γι' αυτό, μόλις έφτασαν, πετάχτηκαν έξω να ξεμουδιάσουν.

Βγήκαν όλοι, εκτός από το Νίκο και τη Σοφία, που έμειναν στο πίσω κάθισμα. Αυτοί οι δυο βαριούνταν τρομερά. Η αρχαιολογική σκαπάνη δεν ήταν η ιδανική τους διασκέδαση!

«Τυφλοπόντικες!» φώναζε ο δάσκαλος τους, ο κ. Γεωργίου.

«Τυφλοπόντικες, σκάψτε τη γη και βγάλτε στην επιφάνεια ό,τι έχει στα σωθικά της...»

Όμως, ο Νίκος κι η Σοφία δεν άκουσαν τίποτα, γιατί είχαν μείνει πίσω, ενώ όλοι οι άλλοι σκαρφάλωναν με μεγάλο ενθουσιασμό το φράχτη για να μπουν στο λιβάδι.

ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ:

Σκηνή. Μια τάξη παιδιών κατεβαίνει από το πούλμαν στην είσοδο του παλιού μοναστηριού, όπου έφτασαν για μια ημερήσια εκδρομή. Ο Νίκος κι η Σοφία, 11 χρονών, μένουν πίσω, καθώς τα υπόλοιπα παιδιά προχωρούν πίσω απ' το δάσκαλο τους διασχίζοντας τον αγρό.

Νίκος: Φαίνεται πως είναι όμορφη μέρα σήμερα. Κρίμα που είναι τόσο βαρετή... Κοίτα! Από αυτή την πλευρά του αγρού μπορείς να δεις το χώρο όπου γίνεται η

ανασκαφή. Ένα είδος ανασκαφής στα χωράφια.

Σοφία: Α! Είναι απίθανα! Κοίτα πρόβατα, Νίκο! Κοίτα πόσα πρόβατα...

Νίκος: Ποπό! Πολλά πρόβατα!

Σοφία: ...και σκηνές! Τι κάνουν στις σκηνές; Διακοπές;

Νίκος: Μην είσαι ανόητη! Μάλλον είναι οι άνθρωποι που σκάβουν. Πρέπει κάπου να κοιμούνται, έτσι δεν είναι;

Σοφία: Νόμιζα ότι μόλις ήρθαν, έσκαψαν λίγο και πήγαν...

Νίκος: Όχι... είναι όλοι φοιτητές που έρχονται και σκάβουν στις διακοπές τους. Και δε σκάβουν. Αυτό δεν είναι κανονικό σκάψιμο! Ξεσκεπάζουν αργά, καθαρίζουν ένα σκουπιδάκι

την ώρα... με πινέλα
ζωγραφικής και κάτι άλλα.

Σοφία: Ναι, έτσι είναι... Προσεκτικά.
Κι έτσι, δε χαλάνε τίποτα.

Νίκος: Καλά, αλλά εγώ εξακολουθώ
να βαριέμαι!

Σοφία: Τι είναι αυτό;

Νίκος: Η πόρτα του φράχτη.
Προχώρα, υπάρχει άλλη μια
που περνάει μέσα απ' το
χωράφι... Οι άλλοι όλοι
έχουν φτάσει τώρα κάτω στο
ποτάμι...

(Τα παιδιά σκαρφαλώνουν, πηδούν
και διασχίζουν το χωράφι.)

Σοφία: Είχε δίκιο ο κύριος Γεωργίου
για τους τυφλοπόντικες –
πρέπει να είναι χιλιάδες από
δαύτους. Κοίτα! Τρύπες από
τυφλοπόντικες παντού...

**Γιέιτς Αϊρίν, Παιδιά αναγνώστες,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1997**

ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ

■ Έπαινοι συμμετοχής

Το πρόγραμμα κλείνει με μια γιορτή, στην οποία, εκτός των άλλων, μοιράζονται έπαινοι συμμετοχής. Ατομικό έπαινο παίρνει κάθε παιδί που συμμετείχε στο πρώτο σκέλος της Σκυταλοδρομίας Ανάγνωσης. Ομαδικό έπαινο παίρνει η κάθε ομάδα ή η τάξη που συμμετείχε στο δεύτερο σκέλος της Σκυταλοδρομίας. Στη γιορτή καλούνται να συμμετάσχουν οι γονείς, και φυσικά όλοι οι μαθητές του σχολείου.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ**

**Στον / η μαθητή / τρια
της τάξης του Δημοτικού
σχολείου απονέμεται
έπαινος συμμετοχής του / της στη
Σκυταλοδρομία ανάγνωσης κατά το
σχολικό έτος 200... – 200...**

**Ο Δάσκαλος /
Η Δασκάλα**

**Ο Διευθυντής /
Η Διευθύντρια**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ**

Στους μαθητές

**..... της τάξης του Δημοτικού
σχολείου απονέμεται
έπαινος συμμετοχής τους στη
Σκυταλοδρομία ανάγνωσης κατά το
σχολικό έτος 200... – 200...**

**Ο Δάσκαλος /
Η Δασκάλα**

**Ο Διευθυντής /
Η Διευθύντρια**

Οι παρακάτω διευθύνσεις είναι μερικές από τις οποίες μπορείτε να ενημερωθείτε για τον «κόσμο» των βιβλίων.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ

Αθανασίου Διάκου 4, Αθήνα, 11742

«ΔΙΑΒΑΖΩ» – Μηνιαία

επιθεώρηση του βιβλίου

Α. Μεταξά 26, Αθήνα, 106 81

Βιβλιοπωλείο «Κέντρο του

βιβλίου», Θεσσαλονίκη, Λασσάνη 9

**ΚΥΚΛΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΥ**

Ο Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού

Βιβλίου Μπουμπουλίνας 28, Αθήνα,

106 82

www.greekibby.gr

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Πανεπιστημίου 32, Αθήνα, 10679

www.nlg.gr

***Μαθαίνω περισσότερα
για τα βιβλία και τις βιβλιοθήκες***

**Γκάρντερ Γιοστέιν – Χάγκερουπ
Κλοιούς, *Η μαγική Βιβλιοθήκη*,
μετάφρ. Ι. Κοπερτί, εκδ. Λιβάνη,
Αθήνα, 2002.**

**Έντε Μιχαέλ, *Ιστορία χωρίς τέλος*,
μετάφρ. Ρ. Καρθαίου – Λ. Λάμπρου,
εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2004.**

**Μακρή Λένα, *Οι θησαυροί των
σκουπιδιών*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα,
2004.**

**Μπλάκερ Τέρενς, *Με τη Μάγια
οδηγό στα βιβλία θα χαθώ*, μετάφρ.
Ρ. Μπουμπουρή, εκδ. Ψυχογιός,
Αθήνα, 2005.**

**Ντελόπουλος Κυριάκος, *Το βιβλίο
των βιβλίων*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα,
1984.**

Πέτροβιτς – Ανδρουτσοπούλου
Λόττι, Ποιος θα γράψει για το σκύλο
μας, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1999.

Χέρτλινγκ Πέτερ, Ο Γιέτε, ο
βιβλιοπώλης και τα βιβλία, μετάφρ.
Χ. Νεραντζή, εκδ. Καστανιώτη,
Αθήνα, 1999.

Ανθολόγιο:

Μενέλαος Λουντέμης, Ένα παιδί
μετράει τ' άστρα, 2ος τόμος, σελ. 51.

Φιλίπ Μπαρμπώ, Η βιβλιοθήκη μας,
σελ. 71, 3ος τόμος

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Μουσική.....7

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

Χριστούγεννα.....50

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Βιβλία – βιβλιοθήκες85

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.